

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**Δ.Π.Μ.Σ. «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας
Ελληνικής γλώσσας»**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**Θέμα: Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής**

Όνοματεπώνυμο: **Κουλού Νικολέττα**

Αριθμός Μητρώου: **00022**

Φλώρινα, Μάρτιος 2022

**Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**Δ.Π.Μ.Σ. «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας
Ελληνικής γλώσσας»**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**Θέμα: “ Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής”**

Όνοματεπώνυμο: **Κουλού Νικολέττα**

Αριθμός Μητρώου: **00022**

Επιτροπή Επίβλεψης Μεταπτυχιακής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: **Άννα Χατζηπαναγιωτίδη**, Καθηγήτρια, University of Frederick

Εξεταστές: **Κωνσταντίνος Ντίνας**, Καθηγητής, Π.Τ.Ν./Π.Δ.Μ.

Μπίκος Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής, ΑΠΘ

Φλώρινα, Μάρτιος 2022

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Copyright © Κουλού Νικολέττα, 2022.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας». Η έγκρισή της παρούσας μελέτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι τον/τη συγγραφέα.

Υπογραφή:

(Ονοματεπώνυμο φοιτήτριας)

Κουλού Νικολέττα

**Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής**

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	7
Περίληψη.....	9
Εισαγωγή.....	11
1. Η αξία και η παγκόσμια προσφορά της ελληνικής γλώσσας	12
2. Ο ελληνισμός της διασποράς και η ελληνική γλώσσα	14
3. Ο ελληνισμός της Αμερικής: Η περίπτωση του Σικάγο της Αμερικής	18
3.1 Ιστορική αναδρομή της παρουσίας των Ελλήνων στην Αμερική	18
3.2 Ταυτότητες, επαγγέλματα και οι ασχολίες των ομογενών	20
3.3 Επιφανείς Έλληνες του Σικάγο	22
4. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής	23
4.1 Σχολεία	23
4.2 Εκκλησία	27
4.3 Μ.Μ.Ε.	29
4.4 Κοινότητες.....	30
4.5 Ήθη και έθιμα.....	30
5. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	31
6. Μεθοδολογία	31
6.1 Συμμετέχοντες.....	31
6.2 Εργαλεία έρευνας (συνέντευξη)	32
6.3 Διαδικασία υλοποίησης έρευνας	33
7. Αποτελέσματα	35
8. Συζήτηση - Συμπεράσματα	39
Περιορισμοί της έρευνας.....	43
Περαιτέρω έρευνα - προτάσεις.....	44
Βιβλιογραφία	45
Παράρτημα.....	49

**Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης
εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής**

Στον παντοτινό μου στήριγμα, τη Μαρία μου, τη δύναμή μου...

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία έλαβε χώρα στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας» του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Ο τίτλος της είναι «Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής », και αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την περάτωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Κατά τη διάρκεια της υλοποίησής της συμμετείχαν άνθρωποι που η συμβολή τους ήταν πολύτιμη και τους οφείλω πολλά ευχαριστώ.

Πρώτα από όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κ. Άννα Χατζηπαναγιωτίδη, Καθηγήτρια του University of Frederick, για την εμπιστοσύνη και την αμέριστη συμπαράσταση που μου έδειξε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της ερευνητικής εργασίας. Η επιστημονική της κατάρτιση, η άμεση στήριξή της και συμπαράσταση και το κλίμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας που δημιουργήθηκε οδήγησαν στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.

Έπειτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής Επίβλεψης της Μεταπτυχιακής εργασίας μου, τον κ. Κωνσταντίνο Ντίνα, Καθηγητή Γλωσσολογίας – Ελληνικής γλώσσας και Διδακτικής της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και Πρόεδρο του ΔΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» και τον κ. Μπίκο Κωνσταντίνο, Καθηγητή του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για την αρωγή τους και τις συμβουλές τους για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επιπρόσθετα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις κυρίες Κωνσταντίνα Αρράλες και Αλεξάκου-Σελλούντου Σταυρούλα, οι οποίες ήταν εκπαιδευτικοί του ελληνικού σχολείου Σωκράτης στο Σικάγο της Αμερικής και οι οποίες μέσα από τις εμπειρίες τους και τα βιώματά τους μου μετέφεραν τον τρόπο διδασκαλίας της γλώσσας αλλά και τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που συναντούν.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους δικούς μου αφανείς ήρωες, την οικογένειά μου, που ήταν δίπλα μου σε όλη τη διάρκεια αυτού του μεταπτυχιακού προγράμματος και ο καθένας με στήριζε με το δικό του τρόπο. Ωστόσο, ένα μεγάλο και ξεχωριστό ευχαριστώ το οφείλω στο παντοτινό μου στήριγμα και συνοδοιπόρο μου σε αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, τη Μαρία μου, τη δύναμή μου, η οποία αν δεν υπήρχε δεν θα κατάφερνα να ξεπεράσω τις δυσκολίες και να ολοκληρώσω το συγκεκριμένο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Περίληψη

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην διασπορά έχει μία ιστορία 100 χρόνων. Άλλωστε αυτό το αποδεικνύει η παράδοση, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την διαχρονική παρουσία και προσφορά της ελληνικής πολιτείας. Ωστόσο, πολλοί περιορισμοί και ιδιαιτερότητες εντοπίζονται στο εκπαιδευτικό μοντέλο της εκάστοτε χώρας, εντούτοις όμως η ελληνική εκπαίδευση έχει καταφέρει να διατηρήσει την παρουσία της με αξιόλογη δυναμική σε κάποιες περιπτώσεις. Άξιοι θαυμασμού και τιμής είναι όλοι εκείνοι οι εκπαιδευτικοί και οι άνθρωποι της ομογένειας, που αν και αντιμετώπισαν πολλές δυσκολίες στο παρελθόν, κατάφεραν να κρατήσουν ζωντανή την ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα σχολεία, έτσι όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία της Αμερικής, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Στο πρώτο γίνεται επισημαίνεται η αξία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά και στη συνέχεια γίνεται μία σύντομη ιστορική αναδρομή της παρουσίας των Ελλήνων στο Σικάγο της Αμερικής. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται αναλυτικά η συμβολή των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής. Έπειτα, ακολουθεί το ερευνητικό μέρος και η ανάλυση των αποτελεσμάτων. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν δύο εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εργάζονται σε ελληνόγλωσσο δημοτικό σχολείο στο Σικάγο της Αμερικής, οι οποίες μέσω της συνέντευξης με τη χρήση του Skype μετέφεραν τις εμπειρίες τους, τον τρόπο εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και γενικότερα έδωσαν τον παλμό του ελληνισμού, που αντηχεί χιλιόμετρα μακριά. Επιπλέον, η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι φορείς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής δεν έχουν πλέον τόσο έντονη παρουσία και ρόλο, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας για τα παιδιά της τρίτης γενιάς αποτελεί χάσιμο χρόνου και η βοήθεια από την ελληνική πολιτεία είναι ανεπαρκής.

Λέξεις κλειδιά: *Διασπορά, Ελληνική Γλώσσα, Φορείς Ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης, Αμερική, Πολιτισμική Παρουσία.*

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Abstract

Greek language education in the Diaspora has a history of 100 years. Besides, this is proved by the tradition, which is inextricably linked to the timeless presence and contribution of the Greek state. However, many limitations and peculiarities are found in the educational model of each country, however, Greek education has managed to maintain its presence with considerable dynamics in some cases. Worthy of admiration and honor are all those teachers and people of the Greek community, who, although they faced many difficulties in the past, managed to keep the Greek language alive in the Diaspora. The purpose of this dissertation is to present the Greek language education institutions in Chicago, USA, the curriculum followed by the schools, as described by teachers who teach in Greek language schools in America, but also the difficulties they face. In the first, the value of the Greek language in the Diaspora is pointed out and then there is a brief historical review of the presence of the Greeks in Chicago, USA. The second part presents in detail the contribution of Greek language education institutions in Chicago, USA. Then follows the research part and the analysis of the results. The present study involved two primary school teachers, working at a Greek-language primary school in Chicago, USA, who through the Skype interview shared their experiences, how to learn the Greek language and generally gave the pulse of Hellenism, which echoes miles away. In addition, the research concludes that Greek-language education providers in Chicago, USA no longer have such a strong presence and role, learning the Greek language for third-generation children is a waste of time and the help from the Greek state is insufficient.

Keywords: Diaspora, Greek Language, Greek Language Education Institutions, USA, Cultural Presence.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Εισαγωγή

Η ελληνική γλώσσα αλλά και η μακραίωνη κληρονομιά και πορεία της λειτουργούν ως μία σημαντική πολιτισμική γέφυρα για την πατρίδα μας, την Ελλάδα, και ισχυροποιεί τη θέση και την επιρροή της στην διεθνή κοινότητα. Η διάδοση της ελληνικής γλώσσας, αφορά καταρχήν τους Έλληνες Ομογενείς που ζουν ανά την υφήλιο, αλλά ταυτόχρονα και όλους αυτούς τους πολίτες που επιδιώκουν να μετέχουν στην ελληνική παιδεία. Πρόκληση για όλους αποτελεί η προώθηση του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής ιστορίας στις επόμενες γενιές, ώστε να παρέχεται σε όλους τους Έλληνες Ομογενείς να μάθουν να σκέφτονται και εκφράζονται χρησιμοποιώντας την ελληνική γλώσσα.

Στις μέρες μας, όμως, η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά έχει περάσει σε μία μεταβατική περίοδο. Σημαντικοί αρωγοί αυτής της φθίνουσας κατάστασης είναι η μετάβαση στις νεότερες γενιές ομιλητών της ελληνικής γλώσσας, η συρρίκνωση των φυσικών ομιλητών της ελληνικής γλώσσας αλλά και των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης αλλά ταυτόχρονα και η έντονη διαφοροποίηση στο εσωτερικό τους των ελληνικών κοινοτήτων. Ακόμη, έχει γίνει φανερό ότι ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται και υλοποιείται η παρέμβαση της ελληνικής πολιτείας δεν ανταποκρίνεται άμεσα στις σύγχρονες απαιτήσεις και την πραγματικότητα της ελληνικής διασποράς. Είναι αναγκαίο, έτσι, η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού να ανασυγκροτηθεί άμεσα στο εξωτερικό και να αναδειχθεί η εξέχουσα θέση της ζωντανής δύναμης του ελληνισμού της διασποράς στη σύγχρονη εποχή, τόσο για τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και ταυτότητας, όσο και για την ανάδειξη της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη στο εξωτερικό.

Ειδικότερα, σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα σχολεία, έτσι όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία της Αμερικής, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τόσο τα παιδιά, όσο και οι εκπαιδευτικοί. Παράλληλα, η εργασία στοχεύει να τονίσει την έντονη παρουσία του ελληνισμού της διασποράς στην Αμερική, την ανάγκη διαφύλαξης της ελληνικότητας και των ηθών και εθίμων. Ακόμη, σκοπός της είναι να αναδείξει την ζωτική θέση που κατέχουν οι Έλληνες Ομογενείς στον παγκόσμιο χάρτη, με σκοπό την ισχυροποίηση της Ελλάδας εξωτερικό.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ειδικότερα, στο πρώτο μέρος της εργασίας θα αναφερθεί αρχικά η αξία και η παγκόσμια προσφορά της ελληνικής γλώσσας, ενώ στη συνέχεια θα παρουσιαστεί γενικότερα η παρουσία του ελληνισμού της διασποράς και η σημασία της ελληνικής γλώσσας, η οποία λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος με την Ελλάδα. Έπειτα, το ενδιαφέρον θα εστιαστεί στον ελληνισμό της Αμερικής και ειδικότερα του Σικάγο της Αμερικής. Αρχικά, θα γίνει μία σύντομη ιστορική αναδρομή της παρουσίας των Ελλήνων στην Αμερική, έπειτα θα αναφερθούν οι ταυτότητες, τα επαγγέλματα και οι ασχολίες των ομογενών, ενώ στο τέλος της συγκεκριμένης ενότητας θα παρουσιαστούν επιφανείς Έλληνες του Σικάγο, οι οποίοι διέπρεψαν με το έργο τους. Στο τέταρτο τμήμα του πρώτου μέρους της εργασίας θα γίνει αναλυτική παρουσίαση των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής. Συγκεκριμένα, οι φορείς που θα παρουσιαστούν είναι τα σχολεία, οι εκκλησίες, τα M.M.E., οι κοινότητες και τα ήθη και έθιμα που αναβιώνουν.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, το ερευνητικό, θα παρουσιαστούν αρχικά ο σκοπός, τα ερευνητικά ερωτήματα και η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί. Στη συνέχεια, θα γίνει εκτενής ανάλυση των αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας, ενώ στο τέλος θα ακολουθήσει η ενότητα συζήτηση-συμπεράσματα, στην οποία θα παρουσιαστούν βασικές έννοιες που αφορούν την παρούσα εργασία και τα σημαντικότερα συμπεράσματα. Τέλος, θα επισημανθούν κάποιοι περιορισμοί της παρούσας έρευνας και προτάσεις και ενδεχόμενες μελλοντικές μελέτες του συγκεκριμένου θέματος. Στο τελευταίο τμήμα της εργασίας θα ακολουθήσουν οι βιβλιογραφικές αναφορές που μελετήθηκαν καθώς και το παράρτημα με τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών.

1. Η αξία και η παγκόσμια προσφορά της ελληνικής γλώσσας

Στις πιο παλιές γλώσσες, όχι μόνο της Ευρώπης αλλά ολόκληρου του κόσμου, συγκαταλέγεται η ελληνική γλώσσα και το ελληνικό αλφάβητο. Μαρτυρία αυτού του στοιχείου είναι τα γραπτά μνημεία, τα οποία λειτούργησαν ως πηγή έκφρασης του ανθρώπινου είδους στην δημιουργία του. Ειδικότερα, η σημασία και η αξία της ελληνικής γλώσσας είναι σημαντική τόσο για την παγκόσμια γλώσσα όσο και για τον πολιτισμό. Πιο συγκεκριμένα, λειτούργησε ως αρωγός έκφρασης της καλλιεργημένης σκέψης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Ακόμη, η συμβολή της ήταν σπουδαία, αφού έθεσε τα θεμέλια της νέας ελληνικής γλώσσας αλλά και πολλών άλλων

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

γλωσσών, όπως οι λατινογενείς (γαλλική, ιταλική), αλλά και η λατινική (Κρασανάκης, 2008).

Σημαντικό είναι να επισημανθεί ότι για πολλούς λαούς, η ελληνική γλώσσα αποτελεί μητρική γλώσσα άλλων γλωσσών, αφού όλες πλέον οι ομιλούμενες γλώσσες έχουν ενσωματώσει ελληνικές λέξεις. Ειδικότερα, όταν οι άλλοι μετέφραζαν στις δικές τους γλώσσες τα αρχαία ελληνικά συγγράμματα, τόσο τα επιστημονικά όσο και τα λογοτεχνικά, εκτός από το ελληνικό πνεύμα και την ελληνική φιλοσοφία δανείζονταν και τις ελληνικές λέξεις. Πλήθος ελληνικών λέξεων έχουν γίνει διεθνείς, όπως Γραμματική-Grammar. Αδιάψευστο παράδειγμα αποτελεί η αγγλική γλώσσα, η οποία έχει δανειστεί πάνω από 50.000 λέξεις (Κρασανάκης, 2008).

Επιπροσθέτως, η αξία της ελληνικής γλώσσας δεν εντοπίζεται μόνο στο πλαίσιο της καταγραφής καλλιεργημένης και φιλοσοφημένης σκέψης του αρχαίου κόσμου, που είναι οδηγός μας, αλλά ειδικότερα γιατί στην ελληνική γλώσσα βασίζονται τα γράμματα και οι κανόνες της νέας ελληνικής γλώσσας αλλά ταυτόχρονα και μία σειρά από άλλες γλώσσες (ισπανική, αγγλική, ιταλική, οι σλάβικες, κ.ά.) (Κρασανάκης, 2008).

Ακόμη, η ελληνική γλώσσα και το ελληνικό αλφάβητο αποτέλεσαν μητέρα των επιστημών και των τεχνών. Πιο συγκεκριμένα, ο ελληνικός πολιτισμός είναι ο μοναδικός πολιτισμός που ανακάλυψε το τέλει σύστημα γραφής, που δεν είναι άλλο από το ελληνικό σύστημα γραφής. Κατέκτησε, επίσης, την πρώτη θέση στα γράμματα, στις επιστήμες και στις τέχνες. Στην ελληνική γλώσσα γράφτηκαν τα πρώτα κείμενα που αφορούσαν τα Μαθηματικά, τη Φυσική, την Ιατρική, την Ιστορία, αλλά και τα πρώτα θεατρικά και βυζαντινά λογοτεχνικά έργα (Κρασανάκης, 2008). Στην ελληνική γλώσσα, επιπλέον, γράφτηκαν σπουδαίοι πολιτισμοί και θρησκείες, όπως ο Μινωικός και ο Κλασικός πολιτισμός, αλλά και Χριστιανική θρησκεία και αυτή των δώδεκα Θεών του Ολύμπου (Κρασανάκης, 2008).

Ακόμη, ο Μέγας Αλέξανδρος έκανε γνωστή σε όλον τον κόσμο την ελληνική γλώσσα, με απότοκο να αποτελέσει την πρώτη διεθνή γλώσσα. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν την ελληνική γλώσσα προκειμένου να μιλήσουν και να γράψουν, όπως, επίσης, και οι Φοίνικες, οι Εβραίοι, κ.ά. Πολλοί Ρωμαίοι μάλιστα είχαν

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ελληνική εκπαίδευση και μιλούσαν πού καλά ελληνικά. Ακόμη, τα Ευαγγέλια γράφτηκαν στα ελληνικά, μιας και οι απόστολοι Παύλος, Λουκάς, Ιωάννης και Ματθαίος γνώριζαν την ελληνική γλώσσα και είχαν ελληνική μόρφωση (Κρασανάκης, 2008).

Ολοκληρώνοντας, γίνεται αντιληπτό ότι η αξία της ελληνικής γλώσσας έγκειται στο γεγονός ότι είναι η πιο τέλεια, ολοκληρωμένη και εύκολη γλώσσα του κόσμου. Ειδικότερα, πρόκειται για μία γλώσσα που αποτυπώνει με τον καλύτερο τρόπο, αλλά και πιο διαφανή την προφορική ομιλία, χωρίς να υπάρχει καμία παρανόηση εξαιτίας της ύπαρξης των ομόηχων λέξεων, π.χ. κλήμα – κλίμα, κόλλημα – κώλυμα, κ.ά.. Η ελληνική γραφή αποτυπώνει με τον πιο πιστό και ακριβή τρόπο τους φθόγγους, κάνοντας χρήση της ετυμολογίας και της ορθογραφίας. Σε αντίθεση, οι υπόλοιπες γραφές άλλα λέμε και άλλα γράφουμε ή δεν είναι λίγες οι φορές που άλλα γράφουμε και άλλα προφέρουμε. Όλα τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύουν ότι η ελληνική γλώσσα και η ελληνική γραφή έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον παγκοσμίως και έχουν καταταχθεί ψηλά στον παγκόσμιο γλωσσικό χάρτη (Κρασανάκης, 2008).

Άλλωστε, για την αξία της ελληνικής γλώσσας έχουν μιλήσει διακεκριμένοι στο είδος τους πολίτες, όπως ο Claude Fauriel (Κλαύδιος Φωριέλ, Γάλλος Ακαδημαϊκός και ποιητής): *«Η Ελληνική έχει ομοιογένεια σαν την Γερμανική, είναι όμως πιο πλούσια από αυτήν. Έχει την σαφήνεια της Γαλλικής, έχει όμως μεγαλύτερη ακριβολογία. Είναι πιο ευλύγιστη από την Ιταλική και πολύ πιο αρμονική από την Ισπανική. Έχει δηλαδή ότι χρειάζεται για να θεωρηθεί η ωραιότερη γλώσσα της Ευρώπης»* αλλά και ο Βολταίρος (Γάλλος διαφωτιστής): *«Είθε η Ελληνική γλώσσα να γίνει κοινή όλων των λαών»* (Κρασανάκης, 2008).

2. Ο ελληνισμός της διασποράς και η ελληνική γλώσσα

Οι Έλληνες ήδη από την εποχή του Ιάσονα και του Μεγάλου Αλεξάνδρου επιδίωκαν να μετοικήσουν και να εγκατασταθούν σε νέους τόπους και πατρίδες. Έχοντας αυτόν ως στόχο ίδρυσαν νέες πόλεις, ανέπτυξαν επαρκώς το εμπόριο και προσπαθούσαν να μεταλαμπαδεύσουν τα πολιτιστικά και πνευματικά τους στοιχεία στους όμορους λαούς. Μία αντίστοιχη πορεία με αυτήν των αρχαίων Ελλήνων έχουν και οι Έλληνες του εξωτερικού σήμερα, μιας και δύνανται να καταξιώνονται επιχειρηματικά,

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ακολουθώντας μία επιτυχημένη επιστημονική και κοινωνική σταδιοδρομία, ενώ ταυτόχρονα εκπροσωπούν με επάξιο τρόπο της Ελλάδα στο εξωτερικό.

Οι καταγραφές των τελευταίων δεκαετιών μιλούν για περίπου πέντε εκατομμύρια Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό. Όλοι αυτοί αποτελούν τους **Έλληνες της διασποράς** ή τους **Απόδημους Έλληνες**. Ως επί το πλείστον οι σημερινοί Έλληνες της διασποράς, οι ομογενείς μας δηλαδή, αποτελούνται κυρίως από Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Είναι δηλαδή τα παιδιά και τα εγγόνια των Ελλήνων που έφυγαν από την Ελλάδα μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι άσχημες συνθήκες διαβίωσης, αλλά κυρίως οι οικονομικές συγκυρίες και οι πολιτικές αντιπαραθέσεις τους οδήγησαν να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης σε άλλες χώρες, όπως ήταν η Αυστραλία, η Αμερική, η Γερμανία, η Ρωσία, κ.ά.. Σημαντικό δε είναι να αναφερθεί ότι ο ελληνισμός της διασποράς εκπροσωπεί ένα αξιосέβαστο μέρος του πολιτικού, οικονομικού, επιχειρηματικού, πολιτιστικού και επιστημονικού δυναμικού του έθνους (Τσίρου - Μαρκαντωνάτου, 2018).

Ακόμη, ο Απόδημος Ελληνισμός αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά τμήματα της Ελλάδας, μίας Ελλάδας που αναζητά διαρκώς την οικουμενικότητα μέσα στους δρόμους της σύγχρονης πραγματικότητας, της ενότητας και της παγκόσμιας καταξίωσης. Ειδικότερα, λειτουργεί ως προέκταση του ελληνισμού, εκτός των οριοθετημένων συνόρων της Ελλάδας. Ωστόσο, αν και ο ελληνισμός αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες, εντούτοις μπόρεσε να επιβιώσει και να αναπτύξει σημαντικές δράσεις και πρωτοβουλίες, με μοναδικό στόχο την διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας (Αγτζίδης, 2001).

Ακόμη, οι Έλληνες της Διασποράς έχουν πλέον ενσωματωθεί πλήρως στη νέα τους πατρίδα, αλλά πάντα θυμούνται την πατρίδα τους την Ελλάδα. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν προχωρήσει σε διαδηλώσεις, έχουν κάνει ισχυρές παρεμβάσεις στις χώρες στις οποίες ζουν, προσόν το οποίο έχουν αποκτήσει εξαιτίας της σημαντικής οικονομικής και κοινωνικής θέσης που πλέον κατέχουν, λειτουργώντας, έτσι, ως αρωγοί της Ελλάδας να αντιμετωπίσει σοβαρές προκλήσεις, που πολλές φορές παρουσιάζονται. Προεξέχοντα ρόλο στον συντονισμό αυτών των ενεργειών και δραστηριοτήτων των Ελλήνων της Διασποράς έχει η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού. Ειδικότερα, η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού (Γ.Γ.Α.Ε.)

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

έχει καταγράψει περίπου 3.000 Κοινότητες, Ομογενειακές Οργανώσεις και εθνοποτοπικούς Συλλόγους, Ομοσπονδίες Κοινοτήτων και οργανώσεων (Τσίρου - Μαρκαντωνάτου, 2018).

Ειδικότερα, όσον αφορά την ετυμολογία της λέξης «διασποράς», είναι μία σύνθετη λέξη, που αποτελείται από τις λέξεις τους όρους δια + σπείρω. Για πολλά χρόνια αυτή η λέξη περιέγραφε την αναγκαστική απομάκρυνση ενός λαού σε άλλο τόπο, εξαιτίας μίας καταστροφής (Cohen, 2003). Αξίζει να αναφερθεί ότι η έκρηξη του βιβλιογραφικού ενδιαφέροντος γύρω από την ετυμολογία της λέξης «διασπορά» παρατηρήθηκε γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 1980 (Brubaker, 2005). Καθώς τα χρόνια περνούν η ελληνική ιστοριογραφία συνεχώς εμπλουτίζεται και ανακαλύπτει πολλές διαστάσεις της μετανάστευσης των Ελλήνων αλλά και της Διασποράς (Koroma, 2017).

Ακόμη, για τον Τάμη (2006) η «διασπορά» ορίζεται ως μία συλλογική και βίαιη μετεγκατάσταση ενός συνόλου ανθρώπων, είτε εθνικού είτε θρησκευτικού, εξαιτίας κάποιας καταστροφής, το οποίο όμως σύνολο εξακολουθεί να διατηρεί τη φυλετική του ταυτότητα. Η Hirschon (2004) υποστηρίζει ότι *«οι διασπορικές ομάδες είναι εξ ορισμού μειονοτικές ομάδες, που ζουν σ' ένα μεγαλύτερο κοινωνικό σύνολο. Τα άτομα (...) διακρίνονται από τους άλλους σύμφωνα με κριτήρια που θέτουν οι ίδιοι αλλά και οι εκτός ομάδας για να ορίσουν μία ταυτότητα διαφορετική από εκείνη της κοινωνίας αποδοχής»*. Επιπλέον, ο Κοτζιάς (1998) αναφέρει ότι η «διασπορά» αφορά μία πληθυσμιακή ομάδα που έχει κοινή γεωγραφική καταγωγή, αλλά είναι διασκορπισμένη σε πολλές και διαφορετικές γεωγραφικές και πολιτισμικές περιοχές.

Επίσης, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και της κατάργησης των εθνικών συνόρων, έχει ως απόρροια οι πληθυσμοί να μετακινούνται ευκολότερα από τον έναν τόπο στον άλλον. Έτσι, κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις η αρχική έννοια της *διασποράς* χάνει την βασική της υπόσταση, αλλά και την ευχέρεια που έχει να διαφοροποιεί τα εκάστοτε φαινόμενα (Brubaker, 2005). Αξίζει να αναφερθεί ότι ο Brubaker (2005) προκειμένου να διακρίνει το γενικότερο φαινόμενο της διασποράς πρότεινε τον όρο *«'diaspora' diaspora»*, δηλαδή *«διασπορά της διασποράς»*. Επιπροσθέτως, η έννοια της «διασποράς» χαρακτηρίζεται ως ένα φαινόμενο δυναμικό

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

και εξελισσόμενο, στο οποίο τα μέλη του έχουν διαφορές αλλά όχι ομοιότητες (Canagarajah & Silberstein, 2012).

Ολοκληρώνοντας, οι Έλληνες της Διασποράς αποτελούν ένα πολύ βασικό κεφάλαιο για την ιστορία του έθνους μας. Στο σύνολό τους αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα τρίτο του Ελληνισμού, ενώ ταυτόχρονα η Ελληνική Πολιτεία με το άρθρο 108 μεριμνά για την ζωή του Απόδημου Ελληνισμού και για τη διατήρηση των δεσμών με την Μητέρα Πατρίδα. Στόχος της Ελληνικής Πολιτείας είναι η υποστήριξη και η ενδυνάμωση των δεσμών των Ελλήνων της Διασποράς με την Ελλάδα (Τσίρου - Μαρκαντωνάτου, 2018). Σημαντικό δε είναι ότι οι Έλληνες Ομογενείς της Διασποράς κατά το παρελθόν λειτούργησαν ως εθνικοί ευεργέτες, αφού στήριξαν οικονομικά την πατρίδα τους, την Ελλάδα, κατά την δημιουργία όλων των σημαντικών έργων της Αθήνας από την σύσταση του ελληνικού κράτους μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα (π.χ. Ζάππειο, Αρσάκειο, Ακαδημία Αθηνών, κ.α.) (Τσίρος - Μαρκαντωνάτος, 2018).

Επίσης, οι Έλληνες της Διασποράς στους νέους τόπους που είχαν εγκατασταθεί μετέφεραν εκεί τις ελληνικές ρίζες, με στόχο τη διατήρηση του είδους τους. Όλα τα στοιχεία του ελληνισμού συνταξιδεύουν παντού μαζί με τους Έλληνες της Διασποράς, όπως οι παραδόσεις, οι νοοτροπίες, τα ιδεώδη και ο ελληνισμός, αν και σε μερικές περιπτώσεις ο διασκορπισμός των Ελλήνων δεν είναι ίδιος παντού. Συνδετικός κρίκος μεταξύ των Ελλήνων που βρίσκονται εκτός και εντός Ελλάδος είναι η έντονη πίστη τους σε μία κοινή εθνοπολιτισμική καταγωγή. Ουσιαστικά, η ελληνική γλώσσα και η πίστη, που έχουν σε μία κοινή πολιτισμική καταγωγή, λειτουργούν ως ομφάλιος λώρος με την μητέρα - πατρίδα (Διαλεκτόπουλος, 2016).

Ολοκληρώνοντας, σημαντικοί αρωγοί ενίσχυσης της ελληνικής ταυτότητας αποτελούν η ορθόδοξη πίστη, η ελληνική γλώσσα, ενώ ισχυρός κρίκος της Ομογένειας είναι το Μητροπολιτικό Κέντρο. Σημαντικοί πυλώνες ενίσχυσης της εθνικής συνείδησης είναι η διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού, μιας και έτσι καλλιεργούνται οι ελληνικές παραδόσεις, η ορθόδοξη πίστη, η ελληνική γλώσσα. Η Εκκλησία, επίσης, κατέχει έναν σημαντικό ρόλο ενίσχυσης της ελληνικής συνείδησης, μιας και λειτουργεί ως ενωτικός κρίκος μέσω του οποίου συσπειρώνεται η ομογένεια και κατέχει πνευματικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό και φιλανθρωπικό ρόλο (Τσίρου - Μαρκαντωνάτου, 2018).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

3. Ο ελληνισμός της Αμερικής: Η περίπτωση του Σικάγο της Αμερικής

3.1 Ιστορική αναδρομή της παρουσίας των Ελλήνων στην Αμερική

Η μετανάστευση των Ελλήνων στην Αμερική ξεκίνησε μεταπολεμικά και γνώρισε αρκετές διακυμάνσεις. Πολλοί περιορισμοί ίσχυαν, οι οποίοι είχαν εφαρμοστεί ήδη από τις αρχές του 1920. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής δέχονταν τον κύριο όγκο των Ελλήνων μεταναστών μέχρι την περίοδο 1920-1925. Η υπερπόντια μετανάστευση των Ελλήνων ξεκίνησε στα τέλη του 19ου αιώνα, αλλά πήρε μεγάλες διαστάσεις μετά τις αρχές του 20ου αιώνα. Σύμφωνα με τα επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελλάδας, το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα αναφέρονται 19.600 μετανάστες προς τις Η.Π.Α και 1.517 προς άλλες υπερπόντιες χώρες (Χασιώτης & κ.ά., 2006).

Την επόμενη δεκαετία, 1906-1915, 236.473 άτομα μετανάστευσαν στις Η.Π.Α και 14.082 σε άλλες υπερπόντιες χώρες. Στους παραπάνω αριθμούς πρέπει να προστεθεί και ο μεγάλος αριθμός μεταναστεύσεων από τις ελληνικές περιοχές, που δεν είχαν απελευθερωθεί ακόμα. Η υπερπόντια μετανάστευση άρχισε να μεταβάλλεται μετά το 1925. Οι Η.Π.Α, λόγω της μεγάλης αύξησης των μεταναστών από την Ευρώπη, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, το 1922 ψήφισαν τον νόμο των «ποσοστών», ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή το 1924. Με τα ανασταλτικά μέτρα που λήφθηκαν, παρατηρήθηκε μια ύφεση στη μετανάστευση κατά την περίοδο 1925-1948 (Χασιώτης & κ.ά., 2006).

Παρ' όλα αυτά οι Η.Π.Α απορροφούσαν πάνω από τα 2/3 της μετανάστευσης προς τις υπερπόντιες χώρες. Ο αριθμός των μεταναστών που είχε μειωθεί σημαντικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες, μηδενίστηκε κατά την περίοδο του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου και ήταν μικρός αμέσως μετά τον πόλεμο. Με νομοθεσία του 1965, οι πύλες για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής άνοιξαν πάλι και οι Έλληνες μετανάστες ξεκίνησαν το μακρινό ταξίδι αναζητώντας μία καλύτερη τύχη. Ωστόσο, στις αρχές του 1950 είχε επιτραπεί η είσοδος σε συγγενείς Ελλήνων μεταναστών, οι οποίοι είχαν ήδη εγκατασταθεί εκεί (Χασιώτης κ.ά., 2006).

Ειδικότερα, μέχρι το 1956 οι αφίξεις Ελλήνων μεταναστών είχαν κορυφωθεί, αγγίζοντας, δηλαδή, τους 40.000 Έλληνες να έχουν μεταναστεύσει στην μακρινή

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ήπειρο. Ακόμη, το διάστημα 1957 - 1965 μετανάστευσαν περίπου 30.000 Έλληνες, με εντυπωσιακή αύξηση όταν εφαρμόστηκε η νομοθεσία του 1965. Επιπροσθέτως, από το 1966 έως το 1974 ελαττώθηκε σημαντικά η εκροή από την Ελλάδα, μιας και είχαν εισέλθει πάνω από 85.000 μετανάστες. Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό ότι ο συνολικός αριθμός των Ελλήνων μεταναστών προς την Αμερική μειώθηκε σημαντικά από τα τέλη του πολέμου έως τα μέσα της δεκαετίας του 1970 (Χασιώτης κ.ά., 2006).

Από το 1958-1960 η μεταναστευτική κίνηση των Ελλήνων στρέφεται προς την Ευρώπη, ενώ παράλληλα οι Η.Π.Α και οι άλλες υπερπόντιες χώρες εξακολουθούν να είναι σημαντικοί προορισμοί για τους Έλληνες μετανάστες. Την ίδια περίοδο προς τις Η.Π.Α μετανάστευσαν 11.600 άτομα ετησίως, ενώ προς τις άλλες υπερωκεάνιες χώρες 21.400 άτομα (1962-1966). Η Αυστραλία αποτελούσε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο την πρώτη χώρα προορισμού των Ελλήνων μεταναστών (Χασιώτης κ.ά., 2006).

Οι Έλληνες που ταξίδευσαν στις Η.Π.Α. κατευθύνθηκαν κυρίως προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της ανατολικής ακτής της χώρας, τη Νέα Υόρκη, τη Βοστώνη, τη Φιλαδέλφεια και την Ουάσινγκτον, καθώς και στη βορειοκεντρική μεγαλούπολη, το Σικάγο. Μικρότερο ποσοστό Ελλήνων κατευθύνθηκε προς την Καλιφόρνια, η οποία γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη μεταπολεμικά. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι Έλληνες από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα, όταν δηλαδή γνωρίζουν μεγάλη κοινωνική άνοδο, μεταφέρονται από το κέντρο στα προάστια των μεγάλων πόλεων (Χασιώτης κ.ά., 2006).

Μεταπολεμικά οι Έλληνες έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον στις Η.Π.Α. για τη Νέα Υόρκη, αντικαθιστώντας έτσι το Σικάγο ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο των Ελλήνων στην Αμερική. Στην απογραφή του 2000, στη Νέα Υόρκη ήταν 160.000 άτομα ελληνικής καταγωγής. Ειδικότερα, η Αστόρια και το Κουινς αποτέλεσαν τις συνοικίες που συγκέντρωσαν τον μεγαλύτερο αριθμό Ελλήνων μεταναστών (Χασιώτης κ.ά., 2006).

Το 1871 ξεκίνησε η μετανάστευση των Ελλήνων στο Σικάγο της Αμερικής. Η μετανάστευση άρχισε ύστερα από τη μεγάλη πυρκαγιά η οποία κατέστρεψε ολοσχερώς την πόλη. Την περίοδο εκείνη δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας οι οποίες έγιναν πόλος έλξης για τους νέους Έλληνες κυρίως της Πελοποννήσου και πιο συγκεκριμένα από την Αρκαδία και την Λακωνία. Οι Έλληνες μετανάστες είχαν ως

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

πρώτο μέλημά τους τη δημιουργία εκκλησίας και έπειτα τη δημιουργία ελληνικού σχολείου. Ιδρύουν την πρώτη ελληνική εκκλησία το 1897 την Αγία Τριάδα η οποία λειτούργησε μέσα σε οργανωμένη ελληνική κοινότητα. Στις 26 Σεπτεμβρίου του 1897 έκαναν την πρώτη λειτουργία από τον ιερέα Θεόδωρο Παπακωνσταντίνου ο οποίος καταγόταν από την επαρχία Γορτυνίας του νομού Αρκαδίας.

Ειδικότερα, από το 1900 και έπειτα, έγιναν πολλές προσπάθειες ίδρυσης ελληνικού σχολείου στο Σικάγο, οι οποίες δυστυχώς δεν ευόδωσαν, εξαιτίας οικονομικών δυσχερειών. Επειδή, υπήρχε έλλειψη ελληνικού εκπαιδευτηρίου, το κοινωνικό ίδρυμα Hull House, τα πρώτα χρόνια λειτούργησε με σωτήριο τρόπο για τον ελληνισμό. Το Hull House αποτέλεσε το κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό κέντρο της ελληνικής γειτονιάς. Εκεί έβρισκαν καταφύγιο οι έχοντες ανάγκη βοήθειας. Εκεί λειτούργησε το 1907 η «λαϊκή σχολή» και δημιουργήθηκε ο «Σύνδεσμος Διαπλάσεως των Ελλήνων Εφήβων του Σικάγου» καθώς και το πρώτο ελληνικό Γυμναστήριο. Εκεί δόθηκαν θεατρικές παραστάσεις αρχαίων κλασικών δραμάτων, συναυλίες της Ελληνικής Φιλαρμονικής του Σικάγου, εκεί οργανώθηκαν χοροεσπερίδες, κι έγιναν συνεδριάσεις, διαλέξεις, διαμαρτυρίες και συλλαλητήρια για εθνικά θέματα (Αλεξάκου - Σελούντου, 2010).

3.2 Ταυτότητες, επαγγέλματα και οι ασχολίες των ομογενών

Οι Έλληνες της εποχής εκείνης ήταν οπωροπώλες, ανθοπώλες, στυλβωτές(εργάτες στις γραμμές των τρένων), εργάτες ή μικρέμποροι. Ζούσαν με το όνειρο της επιστροφής στην Ελλάδα και δεν ήθελαν να αφομοιωθούν στην αμερικανική κοινωνία. Ακόμη, έδειχναν έντονο ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα, ήταν στενά συνδεδεμένοι με την εκκλησία και ήταν ιδιαίτερος προσκολλημένοι στις ελληνικές παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα. Επιπλέον, οι πρώτοι μετανάστες ήταν κατά 80% αγράμματοι εργάτες. Ελάχιστοι είχαν τελειώσει δημοτικό σχολείο και αρκετοί από αυτούς έμαθαν να γράφουν και να διαβάζουν ελληνικά ως μετανάστες. Επιπροσθέτως, κύριο μέλημά τους ήταν η ελληνική μόρφωση των παιδιών τους και για αυτό στήριζαν με όλες τους τις δυνάμεις την ίδρυση ελληνικού σχολείου. Ωστόσο, οι ίδιοι αντιλαμβάνονταν την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα που είχε για αυτούς η εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας και έτσι φοιτούσαν σε ειδικά διαμορφωμένες νυχτερινές τάξεις αμερικάνικων σχολείων (Αλεξάκου - Σελούντου, 2010).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Επίσης, οι περισσότεροι Έλληνες μετανάστες στις Η.Π.Α. εργάστηκαν ως τεχνίτες διαφόρων ειδικοτήτων, αλλά και ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή επιχειρηματίες εστίατορες, επαγγελματίες του κατασκευαστικού τομέα κλπ). Μάλιστα, ένα σημαντικό μέρος του ποσοστού των μεταναστών εργάζεται στον τομέα των υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, η πλειονότητα αυτών δεν διέθετε τις τεχνικές ικανότητες, καθώς έρχονταν από την Ελλάδα, μιας και δεν είχαν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με απότοκο να εργαστούν σε κλάδους με χαμηλά προσόντα. Έπειτα, όμως σημείωσαν μεγάλη πρόοδο και παρέδωσαν τη σκυτάλη στα παιδιά και τα εγγόνια τους (Μαρκέτος, 2013).

Οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι Ομογενείς της Αμερικής ήταν πάρα πολλές. Ωστόσο, με πείσμα και υπομονή αντιστάθηκαν στους ρατσιστικούς εμπαιγμούς. Ειδικότερα, προκειμένου να προσαρμοστούν και να εναρμονιστούν με τις συνθήκες της νέας πατρίδας, όφειλαν να μάθουν τη νέα γλώσσα και να ενσωματωθούν στην νέα κοινωνία, που είχε διαφορετικές συνήθειες από τις δικές τους. Ακόμη, οι Ομογενείς της Αμερικής τα Σαββατοκύριακα, συνήθιζαν να συγκεντρώνονται σε σπίτια φίλων και συγγενών, στα οποία συζητούσαν και μάλιστα εκτός από τις φιλίες που δημιουργήθηκαν προέκυψαν και πολλές κουμπαριές (Παπαηρακλής, 2018). Καθώς τα χρόνια περνούσαν οι Έλληνες έγινα αποδεκτοί από τους ντόπιους, αφού τους απέδειξαν ότι εργάζονταν σκληρά και μάλιστα ως εργάτες τις περισσότερες φορές. Η ελληνική κουζίνα και η ελληνική φιλοξενία ήταν τα στοιχεία που δεν μπορούσαν να αντισταθούν στον ελληνισμό (Παπαηρακλής, 2018).

Η πρώτη γενιά μεταναστών είχε ως στόχο να μεταλαμπαδεύσει στα παιδιά της την ελληνική κουλτούρα και τον ελληνικό τρόπο ζωής. Στο σπίτι μιλούσαν μόνο την ελληνική γλώσσα, τα παιδιά πήγαιναν και σε ελληνικό σχολείο και τους μάθαιναν τα ήθη και τα έθιμα της Ελλάδας. Όταν κάποιοι αποφάσισαν να πάνε διακοπές έπειτα από 20-30 χρόνια ξενιτιάς, με σκοπό να γνωρίσουν τα παιδιά τους την Ελλάδα και την κουλτούρα της, δυσαρεστήθηκαν με τις αλλαγές. Ωστόσο, βαρύς καημός τους ήταν ότι δεν μπόρεσαν να εκπληρώσουν την επιθυμία τους, δηλαδή να επιστρέψουν πίσω στην Μητέρα-Πατρίδα Ελλάδα (Παπαηρακλής, 2018).

Ο δυναμισμός της πρώτης γενιάς είναι αξιοσημείωτος, μιας και πρόσφερε πολλά όχι μόνο στην ελληνική παροικία, αλλά και στην ίδια την Αμερική. Η πρόοδος της ήταν αξιόλογη και διέπρεψε σε πολλούς τομείς, συντελώντας έτσι στην αλλαγή της

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

αμερικάνικης κουλτούρας. Οι Αμερικάνοι λάτρεψαν το ελληνικό φαγητό, την ελληνική κουλτούρα και τον ελληνικό τρόπο ζωής, θέλοντας να υιοθετήσουν πολλά από αυτά τα στοιχεία. Ωστόσο, οι περισσότεροι μετανάστες της πρώτης γενιάς έχουν πλέον πεθάνει και όσοι έχουν απομείνει είναι ηλικιωμένοι, οι οποίοι προσπαθούν να μεταλαμπαδεύσουν στα εγγόνια τους την αίσθηση της ελληνικότητας (Παπαηρακλής, 2018).

3.3 Επιφανείς Έλληνες του Σικάγο

Οι Έλληνες της Αμερικής είχαν και έχουν διακριθεί σε πολλούς τομείς. Η προσφορά τους στην νέα τους πατρίδα είναι πολύ σημαντική σε πολλούς τομείς, όπως είναι η πολιτική, ο αθλητισμός, η επιστήμη και η ιατρική, η τεχνολογία, οι τέχνες και η μουσική. Επιπλέον, σημαντική είναι η προσφορά τους στον εκπαιδευτικό και επιχειρηματικό τομέα, αλλά και την δημοσιογραφία (Παπαηρακλής, 2018).

Ονόματα κάποιων ατόμων που διακρίθηκαν και διέπρεψαν στον τομέα τους είναι:

- ❖ ΤΖΟΝ ΚΑΛΑΜΟΣ (JOHN P. CALAMOS) => Έλληνας δεύτερης γενιάς, ιδρυτής και πρόεδρος της Calamos Investments, μία εταιρεία διεθνούς διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων. Είναι γιος Ελλήνων μεταναστών που μεγάλωσε από ένα οικογενειακό μπακάλικο και βρίσκεται ανάμεσα στους πενήντα πλούσιους Έλληνες της Αμερικής.
- ❖ Ρεβελιώτης Γιώργος (George N. Reveliotis) => Έλληνας δεύτερης γενιάς, Νομικός και τέως πρόεδρος της Παναρκαδικής Ομοσπονδίας Αμερικής. Οι γονείς του κατάγονται από τη Νεσπάνη Αρκαδίας την οποία επισκέπτεται συχνά και ο ίδιος.
- ❖ Αικατερίνη Δημάκη => Ελληνίδα πρώτης γενιάς η οποία σπούδασε στη Νομική Αθηνών και πλέον κατέχει τη θέση της Γενική Προξένου στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στο Σικάγο.
- ❖ Δημήτρης Μπουραντάνης (James K. Booras) => Έλληνας πρώτης γενιάς, Δικαστής έδρας του Lake County Circuit από το 2008. Πήγε στην Αμερική το 1970 αφού τελείωσε το Λύκειο στην Τρίπολη. Αν και γνώριζε ελάχιστα αγγλικά, κατόρθωσε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα και έμαθε τη γλώσσα, συνέχισε τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

- ❖ Αδαμόπουλος Κωνσταντίνος => Έλληνας πρώτης γενιάς, ιδιοκτήτης και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Protera, ιδρυτής της τεχνολογίας Netus. Γεννήθηκε στη Νεστάνη Αρκαδίας και σε ηλικία 20 χρονών έφυγε για το Σικάγο. Σπούδασε στο DePaul University και στο Northeastern Illinois University και αποφοίτησε το 1986. Η εταιρεία του είναι ένας παγκόσμιος πάροχος υπηρεσιών πληροφορικής (<https://www.facebook.com/psnestanis/> & <https://www.worldpanarcadians.com/panarkadiki-omospondia-amerikis/>).

4. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

4.1 Σχολεία

Αναμφίβολα, η ελληνική γλώσσα αποτελεί τη βάση του πολιτισμού μας και θεμελιώδες στοιχείο της εθνικής μας ταυτότητας και αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά οι ανά τον κόσμο ομογενείς μας, αποδεικνύοντας ότι η Ελληνική Παιδεία είναι αυτή που δίνει την οικουμενική διάσταση του Ελληνισμού. Ειδικότερα, η Ελληνική Κοινότητα του Σικάγου εγκαινιάζει στις 26 Ιουνίου 1908 το πρώτο ημερήσιο σχολείο «Σωκράτης», με πρόγραμμα καθαρά ελληνικό μέχρι και το 1917, ενώ το 1910 ιδρύεται από την Κοινότητα Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης το σχολείο «Κοραής».

Ως φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, εκτός από τις κρατικές υπηρεσίες υποδοχής, μπορούν να λειτουργήσουν η εκκλησία, οι κοινότητες και διάφορες οργανώσεις. Στις Η.Π.Α. η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία είχε καθοριστικό ρόλο. Οι μορφές εκπαίδευσης στις οποίες φοιτούν οι μαθητές είναι τα Απογευματινά/Σαββατιανά Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (Τ.Ε.Γ) με φορέα την Εκκλησία, τα Ημερήσια Σχολεία στα οποία οι μαθητές εκπληρώνουν την υποχρεωτική τους φοίτηση και λαμβάνουν τίτλους σπουδών απ' αυτά, με φορέα επίσης την εκκλησία και τέλος τα κρατικά Charter Schools, ελληνικών ενδιαφερόντων, τα οποία έχουν ένα είδος δίγλωσσου προγράμματος με γλώσσες εκμάθησης και διδασκαλίας την αγγλική και την ελληνική (Δαμανάκης, 2007).

Τα στατιστικά αποτελέσματα του Υπουργείου Παιδείας στις Η.Π.Α. μιλούν για 300 σχολικές μονάδες, που παρακολουθούν περίπου 16 χιλιάδες μαθητές. Ακόμη, περίπου 30 με 40 χιλιάδες μαθητές ελληνικής καταγωγής δεν παρακολουθεί κανένα μάθημα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Βασικός φορέας εκπαίδευσης είναι η Αρχιεπισκοπή και

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

είναι ελάχιστα τα ανεξάρτητα ιδιωτικά σχολεία, εκτός του συστήματος της Αρχιεπισκοπής. Η ελληνική γλώσσα στις Η.Π.Α. θεωρείται μία από τις πιο ενεργές γλώσσες, με τις περιοχές του Σικάγο και της Νέας Υόρκης να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό ελληνικών τάξεων. Η ελληνική γλώσσας στα προγράμματα δίγλωσσης εκπαίδευσης διδάσκεται ως προαιρετικό μάθημα σαν ξένη γλώσσα (Δαμανάκης, 2007).

Στις Η.Π.Α. λειτουργούν δύο τύποι σχολείων. Είναι το ημερήσιο με πλήρες πρόγραμμα και το απογευματινό, συμπληρωματικά με το πρωινό αμερικάνικο. Στο πρώτο η ελληνική διδάσκεται ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, ενώ στο δεύτερο διδάσκεται η ελληνική γλώσσα, μαζί με την θρησκεία και τον πολιτισμό. Τα απογευματινά σχολεία είναι συνήθως διήμερα, από 2 έως 3 διδακτικές ώρες, και Σαββατιανά. Τα Σαββατιανά λειτουργούν μόνο το Σάββατο από 4 έως 5 διδακτικές ώρες. Τα ελληνικά σχολεία στεγάζονται στα κοινοτικά κέντρα και τα έξοδα καλύπτονται από τους γονείς (δίδακτρα). Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι στα απογευματινά και στα Σαββατιανά σχολεία διδάσκουν εκπαιδευτικοί χωρίς διδασκαλική κατάρτιση. Τα ημερήσια λειτουργού και ως ελληνικά σχολεία και διδάσκουν την ελληνική γλώσσα, θρησκεία και πολιτισμό, ενώ είναι αναγνωρισμένα και ισότιμα από το Αμερικάνικο Δημάσιο. Ακόμη, στα ημερήσια σχολεία συνατούνται δάσκαλοι αποσπασμένοι, που έχουν αποφοιτήσει από ελληνικά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Δαμανάκης, 2007).

Σε ξεχωριστή κατηγορία κατατάσσονται τα λεγόμενα Δίγλωσσα Κρατικά Σχολεία που ιδρύονται, εποπτεύονται και χρηματοδοτούνται από τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες των κρατών διαμονής. Σ' αυτή τη κατηγορία εντάσσονται για παράδειγμα τα Ευρωπαϊκά Κρατικά Σχολεία του Βερολίνου και τα Charter Schools στις Η.Π.Α.. Αυτή η μορφή εκπαίδευσης θεωρείται ένα πετυχημένο μοντέλο (Δαμανάκης, 2007).

Επιπροσθέτως, η χρηματοδότηση αυτών των σχολείων διασφαλίζεται ως επί το πλείστον από τον φορέα, τους γονείς, την χώρα υποδοχής και λιγότερο από την Ελλάδα που αποσπά δασκάλους. Ο μαθητικός πληθυσμός είναι αμιγής, αλλά υπάρχουν και πολλές περιπτώσεις με μικτό πληθυσμό. Το διδακτικό προσωπικό αποτελείται από δασκάλους της χώρας υποδοχής, αλλά και από αποσπασμένους Έλληνες δασκάλους. Τα Αναλυτικά Προγράμματα των σχολείων είναι εκείνα των χωρών υποδοχής σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία στη γλώσσα. Όσον αφορά το

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ελληνόγλωσσο πρόγραμμα εφαρμόζονται τα ελλαδικά προγράμματα σε διαφοροποιημένη μορφή. Αυτό εξάλλου αποτελεί μεγάλη δυσκολία των Δίγλωσσων Σχολείων, δηλαδή το Αναλυτικό Πρόγραμμα, αλλά και η έλλειψη κατάλληλου ελληνόγλωσσου διδακτικού υλικού (Δαμανάκης, 2007).

Η πιο σημαντική ίσως εξέλιξη την τελευταία δεκαετία στο θέμα της παιδείας ήταν η εμφάνιση στο προσκήνιο των σχολείων Τσάρτερ. Τα σχολεία Τσάρτερ δεν πρόκειται να φύγουν σύντομα από το προσκήνιο και μερικά από αυτά, για λόγους γοήτρου, θα φλερτάρουν με την εισαγωγή στο πρόγραμμα τους της ελληνικής γλώσσας και παιδείας, ιδιαίτερα όταν η Ελλάδα διαθέτει αρκετά χρήματα για να χρηματοδοτήσει τα ελληνικά τους προγράμματα. Παραδόξως, δεν έχει χρόνο να εξετάσει τα αιτήματα ή να διαθέσει χρήματα για τους δικούς της δασκάλους ιδίως των Απογευματινών Σχολείων, αλλά δεν έχει πρόβλημα να πληρώνει 40 και πλέον αποσπασμένους δασκάλους στα διάφορα Τσάρτερ και άλλα σχολεία, ο καθένας από τους οποίους της στοιχίζει περί τις 6 χιλιάδες δολάρια το μήνα (Μιχόπουλος, 2008).

Όσον αφορά το θέμα των βιβλίων έχουν γίνει πολλά στο χώρο αυτό την τελευταία δεκαετία, όπως η σειρά Μαργαρίτα, η σειρά Εμείς και οι Άλλοι, και η σειρά Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς, καθώς και τα CDs, και η εργασία για τη δημιουργία βάσεως δεδομένων, και δυνατοτήτων τηλεκπαίδευσης μέσα από το διαδίκτυο και τη δορυφορική τηλεόραση, θα θεωρείται ένα σημαντικό ορόσημο, όχι μόνο για την Ομογένεια Αμερικής, αλλά και για την Ομογένεια Απανταχού της Γης (Μιχόπουλος, 2008). Στο Σικάγο και στα περίχωρα σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Συντονιστή Εκπαίδευσης, λειτουργούν 34 ελληνικά σχολεία εκ των οποίων τα τέσσερα είναι Ημερήσια ελληνο-αμερικανικά και τα υπόλοιπα απογευματινά και σαββατιανά (Αλεξιάκου - Σελούντου, 2010).

Ειδικότερα, στην ελληνική εκπαίδευση στις Η.Π.Α. λειτουργούν 19 δίγλωσσα ημερήσια σχολεία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής, 13 δημόσια charter schools και 250 τμήματα ελληνικής γλώσσας από τα οποία τα 242 είναι ενοριακά. Οι μαθητές που φοιτούν είναι περίπου 15.000 - 17.000. Αν και το έργο που επιτελεί ο χώρος της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης είναι σημαντικό, πάγιο αίτημά τους είναι η ενίσχυση των σχολείων με περισσότερους εκπαιδευτικούς από την Ελλάδα, αλλά ταυτόχρονα και την επιμόρφωση ομογενών για τη διατήρηση επαρκούς αριθμού μαθητών για την εύρυθμη λειτουργία τους

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

(<https://web.archive.org/web/20080716045118/http://www.ggae.gr/gabroad/organosi.el.asp>).

Σήμερα, η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αμερική βρίσκεται σε πορεία φθίνουσα για πολλούς λόγους. Ειδικότερα, η μεταβολή της κοινωνικής κατάστασης των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική έχουν αποσυρπείρωσει τις κοινότητές τους και έχουν αλλάξει οι εκπαιδευτικές προσδοκίες των ανθρώπων για τα παιδιά τους. Θέλουν καλά σχολεία και όχι απαραίτητα ελληνική παιδεία, αν και αυτή εξακολουθήσει να παρέχεται από ιδρύματα χαμηλής στάθμης. Έτσι, συμβαίνει να απομακρύνονται από τα παλαιού τύπου ελληνικά σχολεία, με εξαιρέσεις φυσικά. Ακόμη, ελπίδα για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αμερική αποτελούν τα λεγόμενα «τσάρτερ σκουλς» (Charter Schools). Πρόκειται για ένα σχετικά πρόσφατα θεσμό, ο οποίος συνδυάζει τις υψηλές εκπαιδευτικές προδιαγραφές, με παροχή ελληνομάθειας. Εκεί, βέβαια, κατευθύνονται μεικτοί πληθυσμοί μαθητών, αλλά μπορούν, εφόσον υπάρχουν, να μαγνητίζονται και οι ελληνικής καταγωγής μαθητές και να φοιτούν στα συγκριμένα σχολεία

(<https://www.newsbeast.gr/world/arthro/684273/se-poreia-fthinousa-i-ellinoglossi-ekpaideusi-stin-ameriki>).

Επίσης, το Ίδρυμα Έρευνας και Εφαρμογών του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας, λειτουργεί από το 1994, και συμβάλλει στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση των ομογενών με τρεις τρόπους: Πρώτον, να παρέχει άφθονους και αξιόπιστους ψηφιακούς πόρους για το γλωσσικό μάθημα, μέσα από την ύλη για την ελληνική γλώσσα, μέσα από ένα νέο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας, κατά ευρωπαϊκά πρότυπα, και με το νέο εγχειρίδιο διδασκαλίας, το λεγόμενο «Κλικ στα ελληνικά». . Δεύτερον, το Κέντρο πιστοποιεί τις γνώσεις ελληνικών των διδασκόμενων με τα 124 εξεταστικά κέντρα του σε όλο τον κόσμο, παρέχοντας επίσημους τίτλους κατά το σύστημα που ισχύει για όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και τρίτον, πιστοποιεί με επίσημους τίτλους σπουδών, με ένα εξαμηνιαίο και εξ αποστάσεως πρόγραμμα επιμόρφωσης διδασκόντων, την ελληνική ως ξένη γλώσσα και φυσικά συνεργαζόμενο με όλους τους φορείς, για να εναρμονιστούν τα περιφερειακά συστήματα πιστοποίησης ξένων γλωσσών με αυτό που ισχύει, εδώ και χρόνια, στις 28 χώρες της Ευρώπης (<https://www.newsbeast.gr/world/arthro/684273/se-poreia-fthinousa-i-ellinoglossi-ekpaideusi-stin-ameriki>).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Επίσης, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται δραστική αύξηση των ποσοστών ελληνομάθειας. Αυτός είναι εξάλλου ο στόχος της Αμερικής, ένας ρεαλιστικός στόχος, αρκεί να εκπονηθεί ένα στρατηγικό σχέδιο σωστό και να συνδυαστεί με πρακτικά ωφελήματα, όπως είναι η παροχή διδακτικών μονάδων που να είναι εξαργυρώσιμες στα πανεπιστήμια, υπό κάποιες προϋποθέσεις και με μια φόρμουλα που επεξεργαζόμαστε. Ακόμη, η ελληνοαμερικανική κοινότητα πρέπει να στρέψει όλο το βάρος της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης προς τη μεριά των σχολείων «τσάρτερ», γιατί η ελληνική ομογένεια πλέον έχει υψηλές απαιτήσεις (<https://www.newsbeast.gr/world/arthro/684273/se-poreia-fthinousa-i-ellinoglossi-ekpaideusi-stin-ameriki>).

Ολοκληρώνοντας, η προσφορά των σχολείων της παροικίας είναι σημαντική, μιας και συντελεί στη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας του απόδημου ελληνισμού. Το ελληνικό σχολείο λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στον μετανάστη γονιό και το γεννημένο παιδί στις Η.Π.Α., φέρνοντας τους κοντά την ελληνική νοοτροπία, ενώ παράλληλα του αναπτύσσει την ελληνική υπερηφάνεια για την καταγωγή του. Έτσι, το ελληνικό σχολείο ικανοποιεί το αίσθημα των ομογενών μαθητών να νιώσουν ότι ανήκουν κάπου και ταυτόχρονα να ικανοποιήσουν την ανάγκη απόκτησης της δικής τους ταυτότητας μέσα στον πολυεθνικό αμερικανικό λαβύρινθο (Δαμανάκης, 2007).

4.2 Εκκλησία

Ο ρόλος της εκκλησίας είναι καθοριστικός απέναντι στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση αφού μέσω αυτής δημιουργούνται τα σχολεία των παλιότερων εποχών. Σήμερα, μιας και οι Έλληνες γονείς είναι δεύτερης, τρίτης ή τέταρτης γενιάς βλέπουν την ελληνική εκπαίδευση ως συμπληρωματική και ως εκ τούτου η εκκλησία μέσω των Σαββατιάτικων κατηχητικών που οργανώνει έχει αναλάβει ουσιαστικά το ρόλο του διαμεσολαβητή για την εμβάθυνση στις αξίες του ελληνικού πολιτισμού. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η Εκκλησία της Αμερικής δεν έπαψε ποτέ να υποστηρίζει την ελληνική γλώσσα, γι' αυτό άλλωστε δημιούργησε απογευματινά σχολεία και Σαββατιανά (Δαμανάκης, 2007).

Ακόμη, εξασφάλισε την αναγνώριση της ελληνικής γλώσσας μεταξύ των άλλων ξένων γλωσσών, ενώ προσπάθησε να επηρεάσει τους θεσμούς της Πολιτείας, κάτι το οποίο πέτυχε. Επιπροσθέτως, αξίζει να γίνει κατανοητό ότι δεν αποτελεί η ελληνική

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

τη μοναδική γλώσσα επικοινωνίας, μιας και πλέον στα κηρύγματα της Εκκλησίας χρησιμοποιείται η Αγγλική γλώσσα. Άλλωστε, σε μερικά αστικά κέντρα η Θεία Λειτουργία τελείται στα αγγλικά. Ωστόσο, στα Σαββατιανά σχολεία, η διδασκαλία του ορθόδοξου δόγματος γίνεται στην ελληνική γλώσσα. Το έντυπο υλικό του διδάγματος, η Εκκλησία το προμηθευόταν από την Ελλάδα. Πλέον η Αρχιεπισκοπή έχει αναπτύξει σημαντική εκδοτική δραστηριότητα, προχωρώντας στην έκδοση σχολικών βιβλίων, περιοδικών, αλλά και βιβλίων με ιστορικό, θεολογικό, φιλοσοφικό και φιλολογικό περιεχόμενο (Δαμανάκης, 2007).

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αμερικής ιδρύθηκε το 1921 και εδρεύει στη Νέα Υόρκη από το 1922. Η Αρχιεπισκοπή διοικείται από τον Αρχιεπίσκοπο και τη Σύνοδο των Επισκόπων. και περιλαμβάνει πεντακόσιες σαράντα ενορίες και περίπου οκτακόσιους ιερείς. Οι ορθόδοξοι πιστοί υπολογίζονται γύρω στο ενάμισι εκατομμύριο. Οι πιστοί αναγνωρίζουν την εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και συμμετέχουν οικειοθελώς στη θρησκευτικότητα και την εκκλησιαστική ζωή (<https://www.goarch.org/about>).

Η Αρχιεπισκοπή έχει ως πρωτεύοντα στόχο την διακήρυξη του θείου ευαγγελίου, τη διάδοση της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης και τη διατήρηση της παράδοσης και της ελληνικής γλώσσας μέσω της θείας λατρείας και τις δράσεις της χριστιανικής κοινότητας. Επιπλέον, φροντίζει να λειτουργούν ποικίλα ιδρύματα, οργανισμοί, και εκπαιδευτικά κέντρα. Ενδεικτικά αναφέρονται το Ελληνικό-Κολέγιο-Ιερά Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού στη Βοστώνη, φιλόπρωτες αδελφότητες και παιδικές κατασκηνώσεις σε πολλές Πολιτείες των Η.Π.Α. Ακόμη, η Αρχιεπισκοπή προχωρά στην έκδοση μηνιαίων εφημερίδων και περιοδικών καθώς και στη λειτουργία ελληνικού πολιτιστικού κέντρου στην Αστόρια της Νέας Υόρκης (<https://www.goarch.org/about>).

Επιπλέον, στα ημερήσια ελληνοαμερικάνικα σχολεία, τα οποία είναι αναγνωρισμένα από τις αμερικάνικες εκπαιδευτικές αρχές, προσφέρεται η βασική εκπαίδευση στα αγγλικά συμπεριλαμβανομένου προγράμματος ελληνικών από την προσχολική ηλικία έως και το γυμνάσιο. Παράλληλα λειτουργούν επιτυχώς και απογευματινά και σαββατιανά ελληνικά σχολεία με τμήματα παιδιών, μαθητών, και ενηλίκων (<https://www.goarch.org/about>).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

4.3 M.M.E.

Στις Η.Π.Α. τις δύο πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα συγκεντρώθηκε ο μεγαλύτερος όγκος της μετανάστευσης. Οι Έλληνες μετανάστες γρήγορα προχώρησαν στην έκδοση εφημερίδων, αλλά και στη δημιουργία ραδιοφωνικών σταθμών. Ειδικότερα το 1894 στη Νέα Υόρκη εκδόθηκε η εφημερίδα Ατλαντίς, η πρώτη ελληνική ημερησία εφημερίδα. Λίγο, αργότερα, εκδόθηκε η ημερήσια εφημερίδα «Εθνικός Κήρυκας». Καθώς οι Έλληνες μετανάστες σταδιακά αφομοιώνονταν στην αμερικανική ήπειρο, ο ελληνικός τύπος και το ελληνικό ραδιόφωνο σταδιακά μειωνόντουσαν. Ωστόσο, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με την ψήφιση της νέας νομοθεσίας με την αύξηση του ελληνικού μεταναστευτικού κινήματος προς τις ΗΠΑ, επιτράπηκε και η αύξηση της έκδοσης νέων περιοδικών εντύπων (Κουτσοπανάγου, 2005).

Ο ρόλος των M.M.E. στη διαμόρφωση της ταυτότητας του Έλληνα μετανάστη ήταν καθοριστικής σημασίας, μιας και συντέλεσε στην διαμόρφωση του αναγνωστικού κοινού, επηρέασε δυναμικά την κοινή γνώμη του μετανάστη, τον μύησε στην ελληνική γλώσσα, διευκολύνοντας κατ' επέκταση την ιδεολογική σύνδεση του με το ελληνικό κράτος. Παράλληλα, τον ώθησε ώστε να συμμετέχει στα κοινωνικά και πολιτικά τεκταινόμενα της χώρας υποδοχής αλλά και της χώρας αποστολής, παρεμβαίνοντας μάλιστα ενεργά στα εσωτερικά αλλά κυρίως στα εξωτερικά ζητήματα της τελευταίας. Στα M.M.E. αποτυπώθηκε η διαφορετική αντιμετώπιση που είχαν οι Έλληνες μετανάστες στην κοινωνία εγκατάστασης και τους βοήθησαν να κατανοήσουν τη νέα τους ταυτότητα. Επιπλέον, τονίστηκε η ανάγκη για την πολιτογράφησή τους στην αμερικανική κοινωνία, , χωρίς βέβαια να παραμεληθεί η ελληνορθόδοξη ταυτότητα, η οποία όμως βρισκόταν σε πλήρη αρμονία με την ελληνοαμερικανική (Κουτσοπανάγου, 2005).

Σταδιακά, ο έντυπος τύπος κυκλοφόρησε σε δίγλωσση μορφή, μιας και ήταν επιτακτική η ανάγκη για επικοινωνία με το ευρύτερο αγγλόφωνο κοινό. Η πρώτη δίγλωσση ελληνική εφημερίδα εκδόθηκε το 1908 στις Η.Π.Α.. Έπειτα, οι δίγλωσσες εφημερίδες με τον καιρό αυξήθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν σημαντικά. Σημαντική κατηγορία του ελληνικού Τύπου της διασποράς των Η.Π.Α. ήταν ο θρησκευτικός τύπος. Η Εκκλησία λειτούργησε ως δομή κοινοτικής συσπείρωσης, μιας και κατείχε σημαντική συμβολική και θεσμική δύναμη (Κουτσοπανάγου, 2005).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω Μ.Μ.Ε.:

- ✓ Ραδιόφωνο: Ράδιο Κύμα-Radio Kyma, Chicago Greek Radio, Media Rekoumis
- ✓ Εφημερίδες/Περιοδικά: Ελληνικός Κύκλος του Σικάγου (Περιοδικό), Ελληνικός Τύπος (Δίγλωσση εφημερίδα), Ελληνικό Αστέρι (Αγγλόφωνη αθλητική εφημερίδα), Ελληνικό Βήμα (Μηνιαία εφημερίδα), National Hellenic Free Press (Αγγλόφωνη εφημερίδα), Ομογένεια (Μηνιαία εφημερίδα), Παροικιακός Λόγος
- ✓ Δορυφορική σύνδεση με ελληνικά κανάλια στην τηλεόραση.

4.4 Κοινότητες

Οι ελληνικές ομογενειακές οργανώσεις στην ελληνική διασπορά της Αμερικής έχουν πρωτεύοντα ρόλο. Συγκεκριμένα, δραστηριοποιούνται περίπου 40 Ομοσπονδίες, κοινότητες και πολλά δίκτυα, που έχουν ως σκοπό τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας, την προβολή του ελληνικού πολιτισμού την καλλιέργεια της ελληνικής εκπαίδευσης και τη διάδοση των ελληνικών αξιών στην αμερικανική κοινωνία. Η πλειονότητα αυτών των κοινοτήτων έχουν ως σημείο αναφοράς και οργάνωσης μια περιοχή Ελλάδας, όπως η Παμμακεδονική Ομοσπονδία, η Παγκρήτιος και η Χιακή που έχει και ιδιόκτητο πολιτιστικό κέντρο. Ταυτόχρονα, στις Η.Π.Α. λειτουργούν πολλοί οργανισμοί που έχουν ως αντικείμενο εθνικά θέματα, την ενίσχυση των σχέσεων με την Ελλάδα και τις Η.Π.Α., αλλά και την προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Υπάρχουν, ακόμη, πολλοί επαγγελματικοί σύλλογοι ιατρών, δικηγόρων, ακαδημαϊκών

κ.α.

<https://web.archive.org/web/20080716045118/http://www.ggae.gr/gabroad/organosi.el.asp>.

4.5 Ήθη και έθιμα

Οι Έλληνες της διασποράς τηρούν τα ήθη και τα έθιμα σε συνδυασμό με την αρωγή της εκκλησίας αλλά και των κοινοτήτων που έχουν δημιουργηθεί. Ιδιαίτερα, τιμούν τις μεγάλες γιορτές της Ορθοδοξίας (Πάσχα, Χριστούγεννα) σε οικογενειακό πλαίσιο. Τα καλοκαίρια συνήθως διοργανώνονται από τις ελληνικές εκκλησίες γιορτές (Greek fest) όπου πωλούνται ελληνικά φαγητά και γλυκά τα οποία έχουν φτιάξει Έλληνες

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

και Ελληνίδες πρώτης, δεύτερης αλλά και τρίτης γενιάς οι οποίοι ανήκουν στην εκάστοτε εκκλησία (Σελούντου - Αλεξάκου, 2010).

5. Ερευνητικά Ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα σχολεία, έτσι όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία της Αμερικής, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τόσο τα παιδιά, όσο και οι εκπαιδευτικοί. Παράλληλα, η εργασία στοχεύει να τονίσει την έντονη παρουσία του ελληνισμού της διασποράς στην Αμερική, την ανάγκη διαφύλαξης της ελληνικότητας και των ηθών και εθίμων.

Συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας είναι τα εξής:

- Πώς η ελληνική γλώσσα προωθείται από τους φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής;
- Το πρόγραμμα σπουδών των ελληνόγλωσσων σχολείων στο Σικάγο της Αμερικής προωθεί την ελληνική γλώσσα;
- Οι μαθητές των ελληνόγλωσσων σχολείων, ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν ως προς την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας;
- Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί στα ελληνόγλωσσα σχολεία του Σικάγο της Αμερικής ως προς τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας;

6. Μεθοδολογία

6.1 Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν δύο γυναίκες εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία στο Σικάγο της Αμερικής. Πρόκειται για την κυρία Κωνσταντίνα Αρράλες και την κυρία Αλεξάκου-Σελλούντου Σταυρούλα, οι οποίες ήταν εκπαιδευτικοί του ελληνικού σχολείου Σωκράτης στο Σικάγο της Αμερικής και οι οποίες μέσα από τις εμπειρίες τους και τα βιώματά τους μου μετέφεραν τον τρόπο διδασκαλίας της γλώσσας αλλά και τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που συναντούν.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Η δειγματοληψία που χρησιμοποιήθηκε σε αυτήν την έρευνα ήταν δειγματοληψία ευκολίας ή αλλιώς «βολική» δειγματοληψία (Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Η ηλικία των συμμετεχόντων κυμαινόταν από 48 έως 64 ετών.

6.2 Εργαλεία έρευνας (συνέντευξη)

Ο ερευνητής ή η ερευνήτρια, που ακολουθεί μία ποιοτική μέθοδο, παρατηρεί όσον το δυνατόν περισσότερα στοιχεία από το περιβάλλον και προσπαθεί να τα ερμηνεύσει. Και αυτό γιατί, η ποιοτική έρευνα βασίζεται σε μελέτες ειδικών περιπτώσεων, σε πληροφορίες που έχουν προκύψει από άτομα ή καταστάσεις και έχει ως στόχο την ανάδειξη θεωριών, που δεν επιτρέπουν πάντοτε την γενίκευση σε οποιονδήποτε πληθυσμό ή κοινωνικό φαινόμενο. Επιπροσθέτως, με την ποιοτική μέθοδο καταγράφει τα γεγονότα που προκύπτουν από τις αφηγήσεις των υποκειμένων και προσπαθεί με έναν λογικό τρόπο να συνδυάσει τα δεδομένα και να εξάγει ένα συμπέρασμα (Eisner, 2017). Επίσης, πρόκειται για μία ερευνητική μέθοδο, που διερευνά και κατανοεί τα κοινωνικά φαινόμενα σε βάθος, μελετά τις διαδικασίες και χαρτογραφεί τις ατομικές απαντήσεις, καταλήγοντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων (Κόκκινου, 2020). Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι χαρακτηρίζεται από ευελιξία αλλά και ευαισθησία στο κοινωνικό πλαίσιο.

Ακόμη, η ποιοτική έρευνα είναι μία φυσική διαδικασία, που προσιδιάζει περισσότερο στις πραγματικές συνθήκες, χωρίς να είναι πιεστική (Hughes, 2012). Οι Ίσαρη & Πουρκός (2015, σ. 28) αναφέρουν ότι *«Ο πιο εύκολος τρόπος να αναδείξει κανείς την ιδιαιτερότητα της ποιοτικής μεθόδου είναι η σύγκρισή της με την ποσοτική μέθοδο»*. Επίσης, στοχεύει να αναδείξει τις εμπειρίες των υποκειμένων και να εμβαθύνει στα λεγόμενά τους. Είναι μία διαδικασία *«λεπτή»*, αλλά καθόλου απλή (Ballesteros & Mata-Benito, 2018).

Σημαντικό εργαλείο της ποιοτικής έρευνας είναι η συνέντευξη. Αποτελεί την πιο διαδεδομένη μέθοδο συλλογής δεδομένων και αφορά την επικοινωνία μεταξύ προσώπων, η οποία καθοδηγείται από τον ερευνητή και έχει ως στόχο την απόσπαση πληροφοριών για το αντικείμενο της έρευνας (Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Στόχος της είναι η συλλογή και η καταγραφή εμπειριών και συμπεριφορών, η συλλογή απόψεων, η καταγραφή των συναισθημάτων και των γνώσεων, αλλά και η συλλογή δημογραφικών στοιχείων ή ιστορικού υλικού. Απώτερος σκοπός της είναι

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

της προφορικής επικοινωνίας μεταξύ του ερευνητή και του ερωτώμενου αναφορικά με ένα συγκεκριμένο θέμα (Κόκκινου, 2020).

Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη εργασία επιλέχθηκε η ημι-δομημένη συνέντευξη, η οποία αποτελείται από ευελιξία ως προς τη σειρά που τίθενται οι ερωτήσεις. Επίσης, τα θέματα και οι ερωτήσεις της ερευνήτριας είχαν μία συγκεκριμένη σειρά, αλλά μπορεί να διέφεραν από συνέντευξη σε συνέντευξη (Λαγουμιτζής, Βλαχόπουλος, & Κουτσογιάννης, 2015). Επιπλέον, στην ημι-δομημένη συνέντευξη ο/η ερευνητής/τρια ξεκινά από ένα αρχικό θέμα και στη συνέχεια συνεχίζει τη συνέντευξη συμβουλευόμενος/η τις αρχικές ερωτήσεις αλλά και τις απαντήσεις του ερωτώμενου. Αποτελείται από κλειστού τύπου ερωτήσεις, αλλά κυρίως ανοιχτού τύπου, που επιτρέπουν στον ερωτώμενο να αναπτύξει ένα θέμα ελεύθερα, χωρίς περιορισμούς, ενώ ακόμη μπορεί να αλλάξει η σειρά των ερωτήσεων σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτώμενου. Επίσης, η ημι-δομημένη συνέντευξη επιτρέπει στην πληρέστερη εμφάνιση ενός θέματος, μιας και πολλές φορές γίνονται διευκρινιστικές ερωτήσεις (Κοκκίνου, 2020).

Η παρούσα εργασία βασίστηκε σε διαδικτυακές συνεντεύξεις μέσω Skype. Οι διαδικτυακές συνεντεύξεις δίνουν τη δυνατότητα να πραγματοποιείται μία συζήτηση σε πραγματικό χρόνο και να δίνεται η πρόσβαση σε παγκόσμιας κλίμακας δείγμα (O'Connor, Madge, Shaw, & Wellens, 2008). Το κόστος τους είναι πολύ χαμηλό και ελαχιστοποιούν τη γεωγραφική απόσταση (Brondani, MacEntee, & O'Connor, 2011). Ακόμη, ο ερευνητής όσο και ο ερωτώμενος μπορούν να δουν και να επικοινωνήσουν ο ένας με τον άλλον, ενώ την ίδια στιγμή βρίσκονται σε διαφορετική τοποθεσία και ο καθένας παρουσιάζεται από την άνεση του χώρου του (Seitz, 2016). Τέλος, οι διαδικτυακές συνεντεύξεις μέσω Skype δίνουν στα υποκείμενα μία πρόσθετη ελευθερία ως προς τις απαντήσεις τους, δεν νιώθουν τόσο έντονη ντροπή και παραμένουν στον δικό τους προσωπικό χώρο, χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθούν στον προσωπικό χώρο του άλλου (Hanna, 2012).

6.3 Διαδικασία υλοποίησης έρευνας

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2022. Προκειμένου να υλοποιηθεί οι συμμετέχουσες και η ερευνήτρια συνδέθηκαν μέσω Skype και έτσι πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη σε πραγματικό χρόνο. Η επιλογή των συμμετεχόντων ήταν τυχαία και προέκυψε ύστερα από επικοινωνία που είχε η

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ερευνήτρια με την μία εκ των δύο εκπαιδευτικών. Η διάρκεια της κάθε συνέντευξης ήταν περίπου 30 λεπτά. Οι συμμετέχουσες ενημερώθηκαν για την παρούσα έρευνα από την ίδια την ερευνήτρια και εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους να συμμετέχουν σε αυτήν, επικοινωνώντας με την ερευνήτρια με ηλεκτρονικό μήνυμα.

Κατά τη διάρκεια έναρξης της έκαστης συνέντευξης οι συμμετέχουσες ενημερώθηκαν από την ερευνήτρια για τα εξής: *«Αρχικά, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα και να σας ενημερώσω ότι όλα τα στοιχεία της έρευνας είναι άκρως εμπιστευτικά και ανώνυμα και χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας. Η παρούσα έρευνα πραγματοποιείται στο πλαίσιο υλοποίησης της διπλωματικής μου εργασίας στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής: Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας». Επίσης, το υλικό της βιντεοσκόπησης και της ηχογράφησης θα καταστραφεί μετά το πέρας της διαδικασίας. Σκοπός της παρούσας συνέντευξης είναι να διερευνηθεί η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στην διασπορά, η συμβολή των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί των ελληνόγλωσσων σχολείων».*

Στη συνέχεια οι συμμετέχουσες κλήθηκαν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις, των οποίων η σειρά μερικές φορές διαφοροποιούταν ή κάποιες άλλες φορές προέκυπταν διαφορετικές ερωτήσεις από τις απαντήσεις των υποκειμένων.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

- 1) Πόσα χρόνια ζείτε στην Αμερική;
- 2) Οι γονείς σας πόσα χρόνια ζουν εκεί;
- 3) Γνωρίζετε πώς έφτασαν στην Αμερική;
- 4) Στο σπίτι, όταν ήσασταν μικρή, μιλούσατε ελληνικά;
- 5) Σε τι σχολείο φοιτήσατε ως μαθήτρια;
- 6) Παρακολουθούσατε κάπου αλλού μαθήματα ελληνικών;
- 7) Γιατί πήρατε την απόφαση να σπουδάσετε δασκάλα της ελληνικής γλώσσας;
- 8) Εκτός από το σχολείο, ποιοι άλλοι φορείς της διασποράς ενισχύουν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας;
- 9) Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο που διδάσκετε;

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

- 10) Θα μπορούσατε να μας περιγράψετε το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου που διδάσκετε;
- 11) Πόσες ώρες διδάσκετε η ελληνική γλώσσα;
- 12) Σε ποιο μάθημα ελληνικών οι μαθητές δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον;
- 13) Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- 14) Το ελληνικό κράτος σας παρέχει την απαραίτητη βοήθεια;
- 15) Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, ως προς την εκμάθηση της ελληνικής;
- 16) Ποιες αλλαγές θεωρείται ότι θα βελτιώσουν την εκμάθηση της ελληνικής στα σχολεία της διασποράς;

Μετά την ολοκλήρωση της κάθε συνέντευξης η ερευνήτρια τις ευχαριστούσε για τη συμμετοχή τους στην έρευνα και αποχωρούσαν από το Skype.

7. Αποτελέσματα

Δεν υπήρξαν σημαντικές διαφορές, ως προς τις απαντήσεις των δύο συμμετεχουσών. Ο μέσος όρος της ηλικίας τους είναι τα 60 έτη. Η μία εκ των δύο είναι παιδί δεύτερης γενιάς μεταναστών. Οι γονείς της έφτασαν στην μακρινή ήπειρο ως οικονομικοί μετανάστες. Η δεύτερη συμμετέχουσα πήγε μόνη της στην Αμερική. Μεγάλωσε στην Ελλάδα, σπούδασε Ελληνική και Αγγλική Φιλολογία και έπειτα έφυγε, με σκοπό να παντρευτεί. Στην περίπτωση της συμμετέχουσας που γεννήθηκε στην Αμερική, στο σπίτι μιλούσαν μόνο ελληνικά.

Ακόμη, ως προς την φοίτησή τους ως μαθήτριες η πρώτη συμμετέχουσα φοίτησε σε ελληνοαμερικάνικο σχολείο. Μέχρι τη στιγμή που πήγε σχολείο δεν γνώριζε καθόλου αγγλικά, μιας και στο σπίτι μιλούσαν μόνο ελληνικά. Η δεύτερη συμμετέχουσα γνώριζε πολύ καλά την ελληνική γλώσσα, μιας και φοίτησε ως μαθήτρια αλλά σπούδασε κιόλας σε ελληνικό πανεπιστήμιο. Επίσης, η συγκεκριμένη συμμετέχουσα παρακολουθούσε μαθήματα ελληνικών και στην εκκλησία, μέσω του κατηχητικού. Το μάθημα ήταν παραδοσιακό και ακλουθούσε την ελληνική νοοτροπία, με στόχο την κατήχηση των παιδιών. Επίσης, και οι δύο συμμετέχουσες έχουν κάνει σπουδές πάνω στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, και αυτοσκοπός τους είναι η διάδοση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ως προς τους φορείς της διασποράς που προωθούν και διαφυλάττουν την ελληνική γλώσσα οι συμμετέχουσες υποστήριξαν ότι φορείς υπάρχουν, αλλά δεν είναι ενεργοί. Το Προξενείο, η Αρχιεπισκοπή της Νέας Υόρκης, δύο πολύ σημαντικοί φορείς δεν είναι τόσο ενεργοί όσο θα έπρεπε. Γίνονται τελευταία κάποιες προσπάθειες, όπως κάποια σεμινάρια ή η έκδοση βιβλίων για την διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένη γλώσσα από μια ομάδα συγγραφέων (Βιβλίο: «Τα ελληνικά μου»). Ωστόσο, όταν χρειάζεσαι βοήθεια αυτή είναι ανύπαρκτη. Τα σχολεία, αν και θεωρούνται αυτόνομα, εντούτοις όλα είναι υπό την σκέπη της Εκκλησίας και η διοίκηση των σχολείων προέρχεται από την Εκκλησία.

Επίσης, όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών των ελληνόγλωσσων σχολείων της Αμερικής, η πρώτη συμμετέχουσα υποστηρίζει ότι τα ελληνικά στο ελληνοαμερικάνικο σχολείο διδάσκονται σύμφωνα με την ηλικία και τις ανάγκες των μαθητών. Έχουν ως βάση ένα συγκεκριμένο υλικό (π.χ. δίφθογοι, βασική γραμματική, αλφαβήτα), αλλά όλα διδάσκονται πολύ απλοποιημένα και τροποποιημένα, με αρκετή επανάληψη ακόμα και μέσα από τραγουδάκια. Η διδασκαλία εστιάζει κυρίως στην αναγνώριση των γραμμάτων με ταυτόχρονη ερμηνεία και στα αγγλικά για να αντιλαμβάνονται για ποιο πράγμα μιλάει. Ακόμη, στο συγκεκριμένο ελληνοαμερικάνικο σχολείο τα ελληνικά διδάσκονταν κάθε Σάββατο περίπου 4 ώρες. Ωστόσο, οι ώρες ήταν πολλές, τα παιδιά κουράζονταν και προτεραιότητά τους ήταν η παρέα και όχι η εκμάθηση των ελληνικών.

Επιπλέον, η δεύτερη συμμετέχουσα, η οποία δίδασκε στο σχολείο *Σωκράτης*, αναφέρει ότι παλαιότερα οι μισές ώρες μαθήματος ήταν στα ελληνικά και οι μισές στα αγγλικά (4 διδακτικές ώρες Ελληνικά και 4 διδακτικές ώρες Αγγλικά). Ωστόσο, αυτό ίσχυε μέχρι και το 2000, γιατί μετά άλλαξαν τα δεδομένα, μιας και μειώθηκαν οι ώρες των ελληνικών, αφού δεν υπήρχε παλιννόστηση. Ειδικότερα, περισσότεροι έρχονταν από την Ελλάδα και δεν έφευγε σχεδόν κανείς. Σήμερα κάνουν 6 ώρες Αγγλικά και 2 ώρες Ελληνικά.

Ακόμη, η δεύτερη συμμετέχουσα αναφέρει ότι στο σχολείο *Σωκράτης* λειτουργεί ημερήσιο σχολείο, το οποίο είναι δίγλωσσο, το απογευματινό και το Σαββατιανό. Τα παιδιά που αποφοιτούν από το ημερήσιο σχολείο, ή το απογευματινό, ή το Σαββατιανό μετά την 8^η τάξη συνεχίζουν την ελληνική τους εκπαίδευση μόνο στα γλωσσικά μαθήματα (Γλώσσα, Ιστορία). Τονίζει δε, ότι από τους 200 μαθητές του

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ημερήσιου δίγλωσσου σχολείου το 40% των μαθητών είναι παιδιά μη ελληνικής καταγωγής που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα. Στο συγκεκριμένο, μάλιστα, σχολείο υπήρξε και σημαντικό πολιτιστικό πρόγραμμα, με μουσικές βραδιές, η διδασκαλία του δράματος από Έλληνα σκηνοθέτη. Ακόμη, το μάθημα γίνεται με τρόπο ευχάριστο, ελκυστικό, με παιχνίδι ρόλων, με τραγούδι, με στόχο να αγαπήσει το παιδί τη γλώσσα. Ακόμη, οι μαθητές δείχνουν έντονο ενδιαφέρον στην διδασκαλία της Ιστορίας, της Γλώσσας και της Γραμματικής. Τους αρέσει, επίσης, ό,τι έχει σχέση με ήθη και έθιμα της Ελλάδας, με θρησκευτικές εορτές και με βίους Αγίων.

Και οι δύο συγκλίνουν στο γεγονός ότι το έργο τους είναι πολύ δύσκολο, μιας και τα παιδιά προέρχονται από οικογένειες, στις οποίες τα ελληνικά δεν μιλιούνται καθόλου καθημερινά, εκτός αν υπάρχει γιαγιά ή παππούς. Στόχος των γονέων είναι τα παιδιά να κοινωνικοποιηθούν και να κάνουν παρέες με Έλληνες, ώστε να παραμείνει το ελληνικό στοιχείο. Το σχολείο λειτουργεί, δηλαδή, ως σημείο συνάντησης για να μην σβήσει η γλώσσα. Αλλά και οικονομικά η διδασκαλία σε ένα τέτοιο σχολείο δεν είναι επικερδής, μιας και ο μηνιαίος μισθός αλλά και η σύνταξη είναι κατώτερη από τον μισθό που παίρνει κάποιος που εργάζεται σε ένα Αμερικάνικο σχολείο.

Επιπροσθέτως, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι συμμετέχουσες ανέφεραν πως οι δυσκολίες των παιδιών ως προς την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι πολλές. Πρώτον και κύριο τα παιδιά δεν μιλούν καθόλου ελληνικά στο σπίτι τους, οπότε αυτό από μόνο περιπλέκει τα δεδομένα. Ο μοναδικός αυτοσκοπός που πάνε στο σχολείο είναι για να μην χαθεί η ελληνική καταγωγή και η ελληνική ταυτότητα. Εκτίθενται στην ελληνική μόνο στο σχολείο, για μία ή δύο ώρες ή μια φορά την εβδομάδα στα Σαββατιανά. Η γλώσσα, δυστυχώς, δεν μαθαίνεται έτσι, πρέπει να τη χρησιμοποιούν, γιατί αν δεν την χρησιμοποιούν, η γλώσσα χάνεται. Ωστόσο, τα παιδιά όταν πάνε στο ελληνικό Σαββατιανό σχολείο βαριούνται, είναι κουρασμένα και αδιαφορούν για αυτό. Αν δεν υπάρξει πίεση από τους γονείς για την εκμάθηση της ελληνικής, τότε τα πράγματα είναι πολύ άσχημα. Παρ' όλα αυτά, καθώς μεγαλώνουν, καταλαβαίνουν την αξία της ελληνικής γλώσσας, όταν διδάσκονται γι' αυτή στο Αμερικανικό σχολείο και συνειδητοποιούν την αξία της.

Επιπλέον, ως προς τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην Αμερική σχετίζονται κυρίως με την εκπαίδευση - κατάρτιση πάνω στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, την παροχή υλικού και τις υποδομές. Αρχικά, δεν υπάρχει

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ομοιομορφία και ομοιογένεια μέσα στην τάξη, οι μαθητές έχουν διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικό επίπεδο. Οπότε, επειδή δεν υπάρχει ο αναγκαίος χώρος, ώστε να χωριστούν οι μαθητές σε διαφορετικές τάξεις ανάλογα με το επίπεδό τους, γίνεται διαφοροποίηση σε ομάδες εντός της τάξης. Αυτό το γεγονός προκαλεί πολλές δυσκολίες στα παιδιά και στους εκπαιδευτικούς, μιας και η τάξη βρίσκεται ανάμεσα σε δύο ταχύτητες.

Επιπροσθέτως, δεν υπάρχει το αναγκαίο διδακτικό υλικό, αν και πλέον το διαδίκτυο έχει λύσει εν μέρει αυτό το πρόβλημα. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι η απουσία εκπαιδευτικών, ώστε να διδάξουν στα Σαββατιανά σχολεία. Εξαιτίας αυτής της απουσίας χρησιμοποιούνται εκπαιδευτικοί άλλων ειδικοτήτων, προκειμένου να διδάξουν την ελληνική γλώσσα. Αυτό δεν είναι σωστό, γιατί για να διδάξει κάποιος την ελληνική ως δεύτερη ή/και ξένη χρειάζεται κατάρτιση.

Τέλος, και οι δυο συμμετέχουσες συγκλίνουν στην άποψη ότι η βοήθεια από το ελληνικό κράτος είναι ανύπαρκτη. Προσπάθειες γίνονται, αλλά οι προσπάθειες παραμένουν στα χαρτιά. Ενώ ζητούν εκπαιδευτικούς, στέλνονται ελάχιστοι και φυσικά ο μισθός τους είναι πολύ χαμηλός, συγκρινόμενος με το βιοτικό επίπεδο της Αμερικής, με απότοκο να μην μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Με άλλα λόγια, χρειάζονται εκπαιδευτικούς, που είναι καταρτισμένοι πάνω στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή/και ξένης γλώσσας. Ακόμη, το ελληνικό κράτος δεν τους παρέχει καμία βοήθεια ως προς την αποστολή διδακτικού υλικού.

Εν κατακλείδι, η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να στηρίζει την ελληνόγλωσση εκπαίδευση και οι φορείς την διασποράς να την αντιμετωπίσουν ως προτεραιότητά τους. Ωστόσο, για να γίνει αυτό θα πρέπει και οι ίδιοι οι γονείς να μην αντιμετωπίζουν το ελληνόγλωσσο σχολείο ως babysitting, αλλά να τους μεταλαμπαδεύουν την αξία και την σπουδαιότητα της ελληνικής γλώσσας. Σημαντική είναι και η οικονομική βοήθεια για τα ελληνόγλωσσα σχολεία, διότι σκοπός δεν είναι απλά να στηριχθούν αλλά να μπορέσουν να εξελιχθούν. Ακόμη, ο εκπαιδευτικός οφείλει να βλέπει τις ανάγκες των παιδιών και να προσαρμόζει τη διδασκαλία του πάνω σε αυτές τις ανάγκες. Να μην μένει δηλαδή στο αναλυτικό πρόγραμμα και στα βιβλία, αλλά να κάνει το μάθημα ελκυστικό, για να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

8. Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα είχε ως σκοπό να παρουσιάσει τους φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα σχολεία, έτσι όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία στο Σικάγο της Αμερικής, αλλά ταυτόχρονα τις δυσκολίες των παιδιών, ως προς την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας όσο και των εκπαιδευτικών.

Ειδικότερα, όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, η παρουσία πλέον των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού δεν είναι τόσο έντονη όσο παλαιότερα. Σημαντικός είναι ο ρόλος της Εκκλησίας, και συγκεκριμένα των ενοριών, οι οποίες με κάθε μέσο και τρόπο προσπαθούν να προσφέρουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας στα παιδιά της τρίτης γενιάς Ελλήνων. Το Προξενείο και η Αρχιεπισκοπή της Νέας Υόρκης είναι δύο πολύ σημαντικοί φορείς, αλλά δεν είναι τόσο ενεργοί όσο θα έπρεπε. Τα σχολεία, αν και θεωρούνται αυτόνομα, εντούτοις όλα είναι υπό την σκέπη της Εκκλησίας και η διοίκηση των σχολείων προέρχεται από την Εκκλησία. Με τα παραπάνω αποτελέσματα συγκλίνουν και άλλες έρευνες.

Ειδικότερα, ο Σκουρολιάκος (2018) αναφέρει ότι η Εκκλησία στην Αμερική διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στις ζωές των ομογενών μας και με κάθε ευκαιρία προσπαθεί να ενημερώνει, μαζί με τα Ελληνοαμερικάνικα ΜΜΕ, τους Έλληνες για τα εθνικά ζητήματα. Ο ρόλος της Εκκλησίας στον Ελληνισμό της Διασποράς είναι καταλυτικός, τόσο σε επίπεδο οργάνωσης και συγκρότησης του Ελληνισμού όσο και στο επίπεδο της εκπαίδευσής του. Οπουδήποτε και να βρεθούμε η Ελλάδα βρίσκεται παρούσα χάρη στις δράσεις των Ελληνικών κοινοτήτων και Εκκλησιών. Η Εκκλησία βοήθησε τους μετανάστες να σταθούν στα πόδια τους και στήριξε τις τοπικές κοινωνίες με το φιλανθρωπικό και ιεραποστολικό της έργο. Η Εκκλησία αποτελεί σημαντικό παράγοντα διατήρησης της Ελληνικότητας και της εθνικής ταυτότητας ιδρύοντας ημερήσια και απογευματινά σχολεία, Θεολογικές σχολές και κολέγια. Όμως, δεν ασκεί πάντα ορθά το ρόλο της για το σκοπό αυτό και δέχεται επικρίσεις γιατί εισήγαγε την Αγγλική γλώσσα μέσα στη Θεία Λειτουργία, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια τάση «αποεθνικοποίησης» της ορθοδοξίας.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ακόμη, όσον αφορά το δεύτερο και τρίτο ερευνητικό ερώτημα, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα συγκεκριμένα σχολεία προσπαθούν να προωθήσουν την ελληνική γλώσσα, τον ελληνικό πολιτισμό και κουλτούρα, αλλά όχι με απόλυτη επιτυχία, ενώ ταυτόχρονα οι δυσκολίες των παιδιών είναι πολλές. Τα παιδιά διδάσκονται την ελληνική γλώσσα ελάχιστες ώρες, και μάλιστα όταν πάνε στο ελληνόγλωσσο σχολείο το αντιμετωπίζουν ως χάσιμο χρόνου. Είναι μία νοοτροπία που τους έχουν περάσει οι γονείς του και δυστυχώς φαίνεται να κυριαρχεί κατά κόρον. Τα ελληνικά διδάσκονται στα απογευματινά και Σαββατιανά σχολεία διδάσκονται 2-3 ώρες, ενώ στα ημερήσια 2. Έμφαση δίνεται στην Ελληνική Γλώσσα, στην Ιστορία και στα Θρησκευτικά, ενώ, παράλληλα, συζητούν για σημαντικές εθνικές εορτές, θρησκευτικές εορτές και για τα ήθη και έθιμα της Ελλάδας. Επιπλέον, υλοποιούνται μουσικές βραδιές και πολιτιστικό πρόγραμμα, με στόχο την επαφή με την ελληνική γλώσσα, την ελληνική κουλτούρα και την ελληνική παράδοση.

Ακόμη, όσον αφορά τις δυσκολίες των παιδιών ως προς την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας παρουσιάζουν πολλές δυσκολίες, μιας και το ελληνόγλωσσο σχολείο αποτελεί τον μοναδικό χώρο που μιλούν ελληνικά. Στο σπίτι τους πλέον, οι γονείς τους δεν τους μιλούν καθόλου ελληνικά. Ο μοναδικός αυτοσκοπός που πάνε στο σχολείο είναι για να μην χαθεί η ελληνική καταγωγή και η ελληνική ταυτότητα. Εκτίθενται στην ελληνική μόνο στο σχολείο, για μία ή δύο ώρες ή μια φορά την εβδομάδα στα Σαββατιανά. Η γλώσσα, δυστυχώς, δεν μαθαίνεται έτσι, πρέπει να τη χρησιμοποιούν, γιατί αν δεν την χρησιμοποιούν, η γλώσσα χάνεται.

Με τα παραπάνω συγκλίνει και ο Δαμανάκης (2010), ο οποίος υποστηρίζει ότι η στάση των γονέων έναντι της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης αν και είναι θετική, εντούτοις τις περισσότερες φορές δεν ωθούν τα παιδιά τους στην εκμάθησή της και τους μεταλαμπαδεύουν την άποψη ότι η εκμάθηση της ελληνικής είναι χάσιμο χρόνου. Ακόμη, υπάρχουν οικογένειες που εγγράφουν τα παιδιά τους σε κάποια μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και άλλες που δεν ενδιαφέρονται πλέον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι έχουν αποκοπεί πλήρως από την ελληνική παράδοση. Απλώς, άλλοι θέλουν να είναι Ελληνοαμερικανοί και επενδύουν και στη γλώσσα. Άλλοι θέλουν να είναι Αμερικανοί ελληνικής καταγωγής και εστιάζουν κυρίως στην ένδοξη αρχαιότητα και στον πολιτισμό της. Και άλλοι θέλουν να είναι πρωτίστως ορθόδοξοι, γι' αυτό και προτείνουν οι κοινότητές τους να μην ονομάζονται «Greek Orthodox Community»

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

αλλά μόνο «Orthodox Community». Με δεδομένο, ότι ένα μεγάλο μέρος οικογενειών ενδιαφέρεται για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, αρκετά από τα Ημερήσια Σχολεία παρέχουν εφάμιλλη ή και καλύτερη εκπαίδευση από τα δημόσια, τα Charter School φαίνεται να βρίσκονται σε ανοδική πορεία και, τέλος, με δεδομένο ότι η ελληνόγλωσση πρωτοβάθμια εκπαίδευση σταθεροποιείται και η προσχολική βελτιώνεται και αυξάνεται, οι προοπτικές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στις ΗΠΑ είναι εν μέρει ικανοποιητικές.

Επίσης, όσον αφορά το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί είναι πολλές. Ειδικότερα, οι δυσκολίες σχετίζονται με την εκπαίδευση - κατάρτιση πάνω στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, την παροχή υλικού και τις υποδομές. Οι μαθητές έχουν διαφορετικές ανάγκες, γι' αυτό και είναι αναγκαίο να χωρίζονται σε τμήματα βάση των αναγκών τους, βάση δηλαδή του επιπέδου τους. Κάτι τέτοιο όμως δεν μπορεί να γίνει, αφού τα ελληνόγλωσσα σχολεία στεγάζονται συνήθως σε κάποιον χώρο μαζί με την εκκλησία. Επιπροσθέτως, δεν υπάρχει το αναγκαίο διδακτικό υλικό, αλλά οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί το αναζητούν από το διαδίκτυο. Τέλος, το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν είναι η απουσία εκπαιδευτικών, ώστε να διδάξουν στα Σαββατιανά σχολεία. Εξαιτίας αυτής της απουσίας χρησιμοποιούνται εκπαιδευτικοί άλλων ειδικοτήτων, προκειμένου να διδάξουν την ελληνική γλώσσα. Αυτό δεν είναι σωστό, γιατί για να διδάξει κάποιος την ελληνική ως δεύτερη ή/και ξένη χρειάζεται κατάρτιση.

Με τα παραπάνω ευρήματα συγκλίνει και ο Μπόμπας (1992), ο οποίος υποστηρίζει ότι πάγιο πρόβλημα των παροικιακών ελληνόγλωσσων σχολείων της Αμερικής είναι η έλλειψη των κατάλληλων υποδομών, η άρνηση των γονέων να πληρώσουν τα δίδακτρα για τα μαθήματα της ελληνικής γλώσσας και η ακαταλληλότητα των διδακτικών εγχειριδίων που χρησιμοποιούν. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό υλικό δεν είναι επαρκές, χρειάζονται να είναι αρτιότερο και να δίνει έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και όχι στη διδασκαλία της γραμματικής. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιμόρφωση πάνω στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή/και ξένης, ενώ αναγκαία είναι απόσπαση Ελλήνων εκπαιδευτικών στα ελληνόγλωσσα σχολεία της Αμερικής.

Εν κατακλείδι, προκειμένου να προωθεί και να διαφυλαχθεί η ελληνική γλώσσα στη διασπορά της Αμερικής προτείνεται η αναδιαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

των σχολείων της Ομογένειας, μιας και η διατήρηση της εθνικής ταυτότητας συνεπάγεται σωστή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας. Ειδικότερα, προτείνεται αναβάθμιση του περιεχομένου των σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της νέας γενιάς. Ακόμη, αναγκαία κρίνεται η απόσπαση Ελλήνων εκπαιδευτικών στα σχολεία της Αμερικής και προώθηση των δίγλωσσων σχολείων και στήριξη των πρωτοβουλιών τους που έχουν αποδειχθεί επιτυχημένα εκπαιδευτικά μοντέλα (charter σχολεία). Απαραίτητη κρίνεται η επαρκή στελέχωση των σχολείων με καταρτισμένο εκπαιδευτικό δυναμικό, ανάλογο υλικό και συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αυτών αλλά και των αποσπασμένων. Επιπροσθέτως, το υλικό πρέπει να δημιουργείται σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες κάθε γεωγραφικής περιοχής και να είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες της τρίτης γενιάς. Μία εξίσου καλή ιδέα προώθησης και διαφύλαξης της ελληνικής γλώσσας θα ήταν η δημιουργία επιμορφωτικών ντοκιμαντέρ υποτιτλισμένων σε γλώσσες που καλύπτουν τον μαθητικό πληθυσμό της Ομογένειας και τα οποία προβάλλουν την ιστορία και τον πολιτισμό μας (Σαραντοπούλου, 2012).

Τέλος, η ελληνική πολιτεία πρέπει να στηρίξει προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών και μαθητών για όλες τις χώρες όπου υπάρχουν πανεπιστήμια με ελληνικά τμήματα. Ανάλογα προγράμματα με το «Έρασμος» μπορούν να οργανωθούν και για φοιτητές στην Αμερική, ύστερα από υπογραφή μορφωτικών συμφωνιών με τα αντίστοιχα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Επίσης, μπορεί να δημιουργηθεί ένα δίκτυο επικοινωνίας όλων των εκπαιδευτικών φορέων και ιδρυμάτων των ομογενών για επικοινωνία, συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων. Στόχος της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στον ελληνισμό της διασποράς δεν θα πρέπει να η διατήρηση μικρών εθνικών εστιών που να έχουν μόνιμα τα βλέμματά τους στραμμένα στην Ελλάδα. Στόχος πρέπει να είναι η διδασκαλία της γλώσσας για την επιτυχία των σκοπών για τους οποίους διδάσκεται (επικοινωνία, σπουδές, εμπόριο, τουρισμός, πλουραλισμός κ.λπ.) αλλά κυρίως η σύνδεση των ατόμων αυτών με τις ρίζες τους. Στόχος ακόμη πρέπει να είναι άτομα από άλλους πολιτισμούς και γλώσσες να γίνουν κοινωνοί του ελληνικού πολιτισμού, έτσι ώστε μέσα από αυτή την καλλιέργεια να επιτευχθεί η κατανόηση, η συνεργασία, η αλληλοεκτίμηση και η αγάπη μεταξύ των ανθρώπων ανεξάρτητα από την εθνική και πολιτισμική τους ταυτότητα (Χατζηπαγιωτίδη, 2005).

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ανακεφαλαιωτικά, τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας συμφωνούν με άλλες μελέτες που έχουν γίνει και αφορούν την ελληνική γλώσσα στη διασπορά και τις προσπάθειες των φορέων για την προώθηση και την διαφύλαξη της (Δαμανάκης, 2010· Σκουρολιάκος, 2018· Μπόμπας, 1992). Επιπλέον, πρόσθεσε ότι η ελληνική γλώσσα αν και είχε παλαιότερα έντονη παρουσία και οι φορείς της διασποράς είχαν αναδείξει την αίγλη της, σταδιακά αυτό έχει φθίνουσα κλίση, με το ενδιαφέρον των παιδιών της τρίτης γενιάς, αλλά και των φορέων στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας να είναι φανερά μειωμένο. Προσπάθειες γίνονται, αλλά οι προσπάθειες παραμένουν στα χαρτιά. Ενώ ζητούν εκπαιδευτικούς, στέλνονται ελάχιστοι και φυσικά ο μισθός τους είναι πολύ χαμηλός, συγκρινόμενος με το βιοτικό επίπεδο της Αμερικής, με απότοκο να μην μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες.

Η παρούσα έρευνα συνεισφέρει στην υπάρχουσα βιβλιογραφία για τον ρόλο της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στα σχολεία της διασποράς, με στόχο την προώθηση και την διαφύλαξη της ελληνικής γλώσσας. Μέχρι τώρα λίγες έρευνες έχουν εξετάσει αυτό το ζητούμενο μέσω συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στα ελληνόγλωσσα σχολεία του Σικάγο της Αμερικής. Το κύριο πλεονέκτημα της παρούσας εργασίας είναι ότι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι διδάσκουν στα ελληνόγλωσσα σχολεία, μας μεταφέρουν τις εμπειρίες τους, το πρόγραμμα σπουδών των σχολείων, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και την ανεπάρκεια των φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης να στηρίζουν έμπρακτα τα ελληνόγλωσσα σχολεία.

Περιορισμοί της έρευνας

Αρχικά, η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα και τα αποτελέσματά της πιθανώς να μην είναι παρόμοια και για άλλα πολιτισμικά πλαίσια. Για παράδειγμα σε διάφορα πολιτισμικά πλαίσια ο ρόλος ορισμένων από τα μέρη της αυτοεκτίμησης (self-esteem) διαφοροποιείται ανάλογα με τη συλλογικότητα ή την ατομικότητα την οποία εμφανίζει ο πολιτισμός ο οποίος εξετάζεται κάθε φορά (Schmitt & Allik, 2005). Ακόμη, η αναζήτηση σημαντικών αποτελεσμάτων μπορεί να είναι σχετικά δύσκολη, λόγω της ανομοιογένειας των χαρακτηριστικών των ατόμων του δείγματος και του σχετικά μικρού δείγματος της παρούσας εργασίας. Επομένως, τα ευρήματά της συγκεκριμένης έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν. Επίσης, οι συμμετέχουσες ήταν μόνο γυναίκες, οι οποίες είχαν περίπου την ίδια ηλικία.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ενδεχομένως, αν το δείγμα περιελάμβανε και άνδρες ή γυναίκες με χάσμα ηλικίας μεταξύ τους τα αποτελέσματα να διαφοροποιούνταν.

Ακόμη, η συνέντευξη ήταν διαδικτυακή, μέσω Skype, και ενδεχομένως να υπήρξαν τεχνικής και πρακτικής φύσεως ζητήματα. Συγκεκριμένα, και οι δύο συμμετέχουσες δεν ήταν εξοικειωμένες με το περιβάλλον του Skype και δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία του. Ακόμη, είχαμε προβλήματα σύνδεσης, με αποτέλεσμα να χαθεί ο ήχος ή να παγώσει η εικόνα για μερικά δευτερόλεπτα. Αυτές οι δυσκολίες ενδεχομένως να δημιούργησαν αισθήματα ανασφάλειας στα υποκείμενα και να επηρέασαν τα αποτελέσματα.

Άλλο ένα πρόβλημα είναι ότι τα υποκείμενα επειδή βρίσκονταν στο περιβάλλον του σπιτιού τους, μερικές φορές η προσοχή τους αποσπώταν εξαιτίας των άλλων υποκειμένων μέσα στο σπίτι (McCoyd & Kerson, 2006). Τέλος, υπάρχει «ο κίνδυνος να χαθούν στοιχεία που περικλείονται στις εκφράσεις του προσώπου, στις παύσεις κατά τη ροή του λόγου, στις εκφράσεις του σώματος, τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικές πληροφορίες, εν συγκρίσει με τη δια ζώσης συνέντευξη» (Seitz, 2016, σ. 230, όπως αναφ. στο McCoyd & Kerson, 2006).

Περαιτέρω έρευνα - προτάσεις

Η παρούσα έρευνα μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη χρήση διαφορετικών εργαλείων και κλιμάκων για την αναζήτηση περισσότερων αποτελεσμάτων. Ακόμα, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και σε άλλους πληθυσμούς με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Περαιτέρω έρευνα μπορεί να πραγματοποιηθεί για την αναζήτηση κι άλλων αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, μελλοντικά μπορεί να ζητηθεί από τα παιδιά να υλοποιήσουν μία άσκηση και, έτσι, να εντοπιστούν και να επισημανθούν οι κυριότερες δυσκολίες των παιδιών, ως προς την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας με τη χρήση των δικών τους γραπτών. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να υπάρξει η απαιτούμενη επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς, και έπειτα από ένα εύλογο χρονικό διάστημα να εξεταζόταν κατά πόσο οι δυσκολίες τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών έχουν βελτιωθεί.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αγτζίδης, Β. (2001). *Άτλας της ελληνικής διασποράς*. Αθήνα: Αλέξανδρος.
- Αλεξάκου - Σελλούντου, Σ. (2010). Από την ελληνική παιδεία στην ελληνο-αμερικανική εκπαίδευση και τον πολιτισμό: Η περίπτωση του σχολείου Σωκράτης στο Σικάγο. *Παγκοσμιοποίηση και ελληνική διασπορά: Πρακτικά συνεδρίου*, Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου, 29 Ιουνίου-1 Ιουλίου 2007. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/358/96_02_TOMOS_B.pdf
- Δαμανάκης, Μ. (2010). *Αποτίμηση της μέχρι το 2010 ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και οι προοπτικές της*. ΕΔΙΑΜΜΕ: Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Δαμανάκης, Μ. (2007). *Ταυτότητες και Εκπαίδευση στη Διασπορά*. Αθήνα: Gutenberg,.
- Διαλεκτόπουλος, Θ. (2016). *Ελληνική Γλώσσα και Ταυτότητα στην Διασπορά - Ελληνική Διασπορά*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από <https://enromiosini.gr/arthrografia/%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%ce%b3%ce%bb%cf%89%cf%83%cf%83%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%84%ce%b1%cf%85%cf%84%ce%bf%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%cf%83%cf%84%ce%b7-%ce%b4%ce%b9%ce%b1/>
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε 31 Ιανουαρίου 2022, από <http://hdl.handle.net/11419/5826>.
- Κόκκινου, Α. (2020). *Ποιοτική έρευνα: Η συνέντευξη ως μέσο ποιοτικής έρευνας*. Λέσβος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κοτζιάς, Ν. (1998). Η θεωρία της διασποράς και της μετανάστευσης (εννοιολογική αποσαφήνιση) και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο Τ. Χουρχούλη & Μ. Γουρνιεζάκη (επιμ.), *Ο Ελληνισμός της Διασποράς*, 5-8 Ιουλίου 1996 (σσ. 15-41). Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

- Κουτσοπανάγου, Γ. (2005). Η συγχρονία και η διαχρονία στη συγκριτική προσέγγιση της μελέτης του εξω-ελλαδικού Τύπου και η τεκμηριωτική του αξία για την ιστορία της ελληνικής διασποράς. Στο Λ. Δρούλια (επιμ.), *Ο ελληνικός τύπος. 1784 ως σήμερα ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*, Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου 23-25 Μαΐου 2002. Αθήνα.
- Κρασανάκης, Α. (2008). *Η αξία και η παγκόσμια προσφορά της Ελληνικής γλώσσας και της Ελληνικής γραφής*. Ανακτήθηκε 2 Ιανουαρίου 2022, από http://afipnisiel.blogspot.com/2012/02/blog-post_4585.html.
- Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ., & Κουτσογιάννης, Κ. (2015). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε 31 Ιανουαρίου 2022, από <http://hdl.handle.net/11419/5356>.
- Μαρκέτος, Μ. (2013). *Οι Ελληνοαμερικανοί-Ιστορία της Ελληνικής Ομογένειας των Η.Π.Α.. Έλληνες της Διασποράς.*, Αθήνα: Παπαζήση.
- Μιχόπουλος, Α. (2008). Η ελληνοαμερικανική εκπαίδευση στη χαραυγή του 21ου αιώνα. *Παγκοσμιοποίηση και ελληνική διασπορά*: Πρακτικά συνεδρίου, Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου, 29 Ιουνίου-1 Ιουλίου 2007.
- Μπόμπας, Λ. (1992). *Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό (όψεις και απόψεις)*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Σαραντοπούλου, Ο. (2012). *Προτάσεις για την αναμόρφωση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ομογένεια*. Ανακτήθηκε 19 Ιανουαρίου 2022, από <https://enromiosini.gr/arthrografia/protaseis-gia-tin-anamorfwsis-tis-ellinoglwsis-ekpaideusis-stin-omogeneia/>
- Σκουρολιάκος, Π. (2018). «Μακεδονική Εκκλησία»: Στην υπηρεσία της πολιτικής. Ανακτήθηκε 2 Φεβρουαρίου 2022, από <https://www.ecoleft.gr/2018/06/05/makedonikiekklisia-stin-ypiresia-tis-politikis/>
- Τάμης, Α. (2006). *Οι Έλληνες της Λατινικής Αμερικής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Τσίρου - Μαρκαντωνάτου, Β. (2018). *Η Ελληνική Διασπορά*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από <https://enromiosini.gr/apodhmos-ellhnismos/%ce%b7-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b4%ce%b9%ce%b1%cf%83%cf%80%ce%bf%cf%81%ce%ac/>

Παπαηρακλής, Α. (2018). *Έλληνες της Αυστραλίας*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από <https://enromiosini.gr/apodhmos-ellhnismos/%e1%bc%95%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b5%cf%82-%cf%83%cf%84%ce%ae%ce%bd-%ce%b1%e1%bd%90%cf%83%cf%84%cf%81%ce%b1%ce%bb%ce%af%ce%b1/>

Χασιώτης, Ι., Κατσαρδής-Hering, Ο., Χαρλαύτη, Γ., & Γεωργιτσογιάννη, Ε. (2006). *Οι Έλληνες της Διασποράς*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

Χατζηπαναγιωτίδη, Α. (2005). Ελληνική γλώσσα & απόδημος Ελληνισμός, στο: *Δίκτυο Ελλήνων Αιρετών Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης: Πρακτικά 3ης Γενικής Συνέλευσης Ελλήνων Αιρετών Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης*, 2-3 Δεκεμβρίου 2005. Ανακτήθηκε 19 Ιανουαρίου 2022, από https://inioxos.gr/wp-content/uploads/2017/12/10_2_xatzipanagiotidou.pdf

Ξενόγλωσση

Ballesteros, B., & Mata-Benito, P. (2018). *The Inner Process of Collective Interpretation in Qualitative Research*. *The Qualitative Report*, 23(1), 168-183.

Brondani, M. A., MacEntee, M. I., & O'Connor, D. (2011). Email as a data collection tool when interviewing older adults. *International Journal of Qualitative Methods*, 10(3), 221-230.

Brubaker, R. (2005). "The 'diaspora' diaspora". *Ethnic and Racial Studies*, 28 (1), pp. 1-19. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από doi: [10.1080/0141987042000289997](https://doi.org/10.1080/0141987042000289997)

Canagarajah, S. & Silberstein, S. (2012). "Diaspora Identities and Language". *Journal of Language, Identity and Education*, 11, pp. 81-84. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από doi: [10.1080/15348458.2012.667296](https://doi.org/10.1080/15348458.2012.667296)

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας* (Σ. Κυρανάκης Μτφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Cohen, R. (2003). *Παγκόσμια Διασπορά*. Στο Τ. Πλυτά (μτφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Deakin, H., & Wakefield, K. (2014). Skype interviewing: Reflections of two PhD researchers. *Qualitative research*, 14(5), 603-616.
- Hanna, P. (2012). Using internet technologies (such as Skype) as a research medium: A research note. *Qualitative Research*, 12(2), 239-242.
- Hirschon, R. (2004). Η ταυτότητα και το ελληνικό κράτος: Μερικά εννοιολογικά ζητήματα και παράδοξα. Στο R. Clogg (επιμ.), *Η Ελληνική Διασπορά στον 20ό Αιώνα* (σσ. 287-323). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Hughes, C. (2012). *Qualitative and quantitative approaches*. Ανακτήθηκε 31 Ιανουαρίου 2022 , από <http://tinyurl.com/bmztxp8>
- Eisner, E. W. (2017). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. Teachers College Press.
- Korma, L. (2017). "The historiography of the Greek Diaspora and migration in the twentieth century". *Historiein*, 16 (1-2), pp. 47-73. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου 2022, από doi:<http://dx.doi.org/10.12681/historein.8778>.
- McCoyd, J. L., & Kerson, T. S. (2006). Conducting intensive interviews using email: A serendipitous comparative opportunity. *Qualitative Social Work*, 5 (3), 389-406.
- O'Connor, H., Madge, C., Shaw, R., & Wellens, J. (2008). Internet-based interviewing. *The Sage handbook of online research methods*, 271-289.
- Seitz, S. (2016). Pixilated partnerships, overcoming obstacles in qualitative interviews via Skype: A research note. *Qualitative Research*, 16(2), 229-235.
- Schmitt, D. P., & Allik, J. (2005). Simultaneous Administration of the Rosenberg Self-Esteem Scale in 53 Nations: Exploring the Universal and Culture-Specific

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Features of Global Self-Esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89
(4), 623–642. doi:10.1037/0022-3514.89.4.623

Ιστοσελίδες:

- ❖ Προοδευτικός Σύλλογος Νεστάνης, <https://www.facebook.com/psnestanis/>
- ❖ Παναρκαδική Ομοσπονδία Αμερικής,
<https://www.worldpanarcadians.com/panarkadiki-omospondia-amerikis/>
- ❖ <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/684273/se-poreia-fthinousa-i-ellinoglossi-ekpaideusi-stin-ameriki>
- ❖ <https://web.archive.org/web/20080716045118/http://www.ggae.gr/gabroad/organos.el.asp>
- ❖ <https://www.goarch.org/about>

Παράρτημα

ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΑ

Πόσα χρόνια ζείτε στην Αμερική;

Σαράντα τρία χρόνια. Γεννήθηκα εδώ αλλά 5 χρόνια έζησα στην Ελλάδα.

Οι γονείς σας ζούσαν εκεί;

Γεννήθηκα εδώ και μετά ήρθαμε μαζί με τους γονείς μου για ένα μικρό διάστημα στην Ελλάδα και μετά επιστρέψαμε πάλι.

Γνωρίζετε πώς έφτασαν στην Αμερική;

Ο πατέρας μου ήταν δεκατεσσάρων ετών όταν ήρθε εδώ και τη μητέρα μου την έφερε αργότερα όταν ήθελε να παντρευτεί. Ήρθε στην Ελλάδα και την έφερε εδώ από το χωριό του.

Στο σπίτι, όταν ήσασταν μικρή, μιλούσατε ελληνικά;

Ναι αυτοί μας μιλούσαν ελληνικά.!Ήταν η πρώτη γενιά από την Ελλάδα φυσικά οπότε ελληνικά για αυτούς και ελληνικά για εμάς.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Σε τι σχολείο φοιτήσατε ως μαθήτρια;

Μας ξεκίνησαν σε ελληνοαμερικάνικο. Πηγαίναμε και εγώ και η αδερφή μου στο Σωκράτης. Βασικά το σχολείο στην τοποθεσία που ήταν έκλεισε γιατί η ελληνική γειτονιά που ήταν γύρω από την εκκλησία, έφυγε.. Έφυγαν όλοι για τα προάστια... Καλύτερες ευκαιρίες για μεγαλύτερα σπίτια σε χαμηλότερες τιμές..Καλύτερα σχολεία... Το σχολείο ήταν ελληνοαμερικάνικο.. Διδαχθήκαμε και την ελληνική αλλά και την αμερικάνικη γλώσσα.

Παρακολουθούσατε κάπου αλλού μαθήματα ελληνικών;

Μας έκανε και ο ιερέας κατηχητικό μιλώντας ελληνικά... Μας πήγαιναν στην εκκλησία, θυμάμαι ο ιερέας της εκκλησίας όχι πάρα πολλές φορές αλλά αρκετά συχνά επειδή ήταν συνδεδεμένο το σχολείο με την εκκλησία. Ήταν χτισμένο το σχολείο ενωμένο με την εκκλησία, δηλαδή, πίσω από την εκκλησία. Μας έκαναν κατήχηση... Αλλά η διδασκαλία, φαντάζεσαι, εκείνο τον καιρό ήταν πολύ παραδοσιακή, ήταν ακριβώς το σύστημα με την ελληνική νοοτροπία.

Γιατί πήρατε την απόφαση να σπουδάσετε δασκάλα της ελληνικής γλώσσας;

Επειδή λάτρευα τη γλώσσα μας και ήθελα και θέλω να τη διαδώσω όσο περισσότερο μπορώ. Οι γονείς μου μας μιλούσαν πάντα στο σπίτι ελληνικά και αυτός ήταν και ο κύριος λόγος που επέλεξα να εμβαθύνω πάνω στην ελληνική. Ωστόσο, μετά τις σπουδές μου στην ελληνική τέλειωσα και αγγλική φιλολογία.

Εκτός από το σχολείο, ποιοι άλλοι φορείς της διασποράς ενισχύουν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας;

Δεν πιστεύω... Οι γονείς μας επειδή είχαν έρθει από την Ελλάδα, έσπρωχναν τα ελληνικά με περισσότερο ζήλο. Γιατί ήθελαν τα παιδιά τους να κρατήσουν αυτό που είχαν φέρει αυτοί μαζί τους. Ήταν και αυτοί καινούριοι σε αυτό τον τόπο. Δεν ήταν δικός τους αυτός ο τόπος, αφού είχαν έρθει μετανάστες.

Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο που διδάσκετε;

Τα πρώτα χρόνια ήταν 400 παιδιά.... Ήταν κανονικό σχολείο...

Θα μπορούσατε να μας περιγράψετε το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου που διδάσκετε;

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Επειδή εγώ ήρθα στην Ελλάδα για δύο χρόνια, οπότε είχα μια προσωπική εμπειρία σχετικά με τον τρόπο που διδάσκονται τα ελληνικά εκεί, με τον ίδιο τρόπο διδάσκονταν και εδώ και την ίδια νοοτροπία... Ωστόσο, με το πέρασμα των χρόνων κριτήριο για τη διδασκαλία της ελληνικής υπήρξε η ηλικία και το τι πίστευα εγώ πως ήταν απαραίτητο για αυτά. Μας είχαν δώσει μια βάση αν ήταν, δηλαδή, της πρώτης ή της δευτέρας δημοτικού, οι δίφθογοι, η αλφαβήτα, πολύ βασική γραμματική να ξέρουν κάποιους κανόνες αλλά πολύ απλοποιημένα και τροποποιημένα με αρκετή επανάληψη ακόμα και μέσα από τραγουδάκια. Πολύ επανάληψη κυρίως και να μάθουν να γράφουν το όνομά τους, να ξέρουν όλα τα γράμματα και μετά από τα βιβλία που είχαμε, εγώ προσπαθούσα να τους ερμηνεύσω πρώτα για να ξέρουν για ποιο πράγμα μιλάμε στα αγγλικά και μετά τους παρέδιδα. Αντιλαμβάνεστε ότι τα παιδιά δεν προέρχονταν από σπίτια που τους μιλούσαν ελληνικά, οπότε αυτό έκανε το έργο μας ακόμα πιο δύσκολο. Τα έστειλαν κυρίως για να κάνουν παρέες με Έλληνες για να κοινωνικοποιηθούν και να παραμείνει το ελληνικό στοιχείο, παρά το ότι στο σπίτι δεν τους μιλούσαν καθόλου ελληνικά. Το σχολείο το έβλεπαν ως ένα σημείο συνάντησης για να μην σβήσει η γλώσσα μας..

Πόσες ώρες διδάσκετε η ελληνική γλώσσα;

Ξεκινούσαμε 9 με 13:15... Δεν ήταν συνεχόμενες οι ώρες.. Ήταν πολλές οι ώρες και ιδιαίτερα για τα μικρά παιδάκια ήταν σαν μια αγγαρεία. Έρχονταν γιατί τα έφερναν.. Ωστόσο, με το πέρασμα των χρόνων, και με την ανάπτυξη των σχολείων του Σαββάτου, ήταν μια έξτρα συνήθεια κυρίως διανοητική με στόχο την ανάπτυξη ελληνικής παρέας.. Τα περισσότερα παιδάκια τα έβλεπε ότι ήταν κουρασμένα και προτεραιότητα ήταν η παρέα και όχι η εκμάθηση της ελληνικής. Πολλές φορές τα έπαιρναν νωρίτερα γιατί είχαν άλλες δραστηριότητες. Άρα καταλαβαίνουμε ότι δεν ήταν προτεραιότητα να μάθουν ελληνικά αλλά να κάνουν παρέες με Έλληνες. Ένας τόπος συνάντησης για να μην εξαφανιστούν τα έθιμά μας και η ελληνική γλώσσα.. Παρά το γεγονός, ότι ήταν μέσα στο ελληνικό σχολείο, μιλούσαν αγγλικά γιατί και στο σπίτι γινόταν κάτι αντίστοιχο.

Σε ποιο μάθημα ελληνικών οι μαθητές δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον;

Τους άρεσε η Ιστορία, η Γλώσσα και η Γραμματική και οι ασκήσεις... Σε θρησκευτικές γιορτές εγώ προσπαθούσα να τους δίνω έμφαση γύρω από αυτή, τα ήθη και έθιμα της κάθε γιορτής, γιατί διαφορετικά δεν τους τα λέγαμε. Αυτό θυμάμαι ότι τους άρεσε.. Δηλαδή είχαν μεγάλη αγωνία να μάθουν την ιστορία του Αγίου του οποίου το

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

όνομα έφεραν. Έκανα τέτοιου είδους μαθήματα αλλά πολύ απλοποιημένα. Δηλαδή, διάβαζα το βίο του κάποιου Αγίου και έβγαζα μια μικρή περίληψη, μια παράγραφο με 4-5 προτασούλες, που γεννήθηκαν, σε τι τους μνημονεύει η εκκλησία και τα θαύματά τους.

Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζατε;

Με δυσκόλευε το γεγονός ότι δεν είχαν θέληση να μάθουν και οι γονείς δεν είχαν θέληση να βοηθήσουν.. Έρχονταν πολλές φορές παιδιά που μέσα στο σάκο τους δεν είχαν ούτε τα τετράδια τους, ούτε τα βιβλία τους, ούτε τα μολύβια τους.. Έρχονταν με μια άδεια τσάντα.. Και αυτό ήταν για μένα μεγάλο χαστούκι.. Ένιωθα ότι ήμουν εκεί απλά για φύλαξη..

Το ελληνικό κράτος σας παρέχει την απαραίτητη βοήθεια;

Και να έκαναν οι πληροφορίες έμεναν σε αυτούς που χειρίζονταν τα προγράμματα... Εγώ σαν εργαζόμενη-εκπαιδευτικός των ελληνικών σχολείων δεν τις έμαθα ποτέ.. Υπήρχαν πληροφορίες αλλά δεν έφταναν σε εμάς αλλά μόνο στους διευθυντές και έμεναν εκεί.. Σαν να μην υπήρχε θέληση και αγάπη για τη γλώσσα από κάποιους επιφανείς δασκάλους..

Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, ως προς την εκμάθηση της ελληνικής;

Πρώτα από όλα, είναι ότι δεν μιλούν τα ελληνικά από το σπίτι, το σπίτι δεν βοηθά στην εκμάθηση, την καλλιέργεια και την ένταξη της ελληνικής γλώσσας στην καθημερινότητά τους. Εγώ μιλάω ελληνικά επειδή οι γονείς μου μου μιλούσαν ελληνικά, με έσπρωξαν και εγώ τα αγάπησα..Αλλά δεν συνέβη το ίδιο με την δεύτερη και την τρίτη γενιά Ελλήνων. Το θέμα τώρα πια έχει σταματήσει μιας και το ελληνικό σχολείο είναι κάτι σαν φύλαξη των παιδιών για κάποιες ώρες.. Ο λόγος που πάνε τώρα είναι επειδή δεν θέλουν να χάσουν την ελληνική καταγωγή και η κοινότητα πολλές φορές τους ωθεί σε αυτό για να μην χαθεί το ελληνικό στοιχείο εντελώς... Για να συναναστρέφονται με άτομα ελληνικής καταγωγής και να μην χάσουν την ταυτότητα τους.

Ποιες αλλαγές θεωρείται ότι θα βελτιώσουν την εκμάθηση της ελληνικής στα σχολεία της διασποράς;

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Αν η θέληση δεν ξεκινήσει από το σπίτι και τους γονείς όσες προσπάθειες και αν γίνουν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, τα υπουργεία όση ύλη και αν μας στείλετε, τίποτα δεν θα γίνει, αν δεν αλλάξει η νοοτροπία.. Γιατί βλέπω τι γίνεται.. Αν η φροντίδα και η θέληση δεν ξεκινάει από το σπίτι τότε όλα καταστρέφονται και ειδικά για τα σημερινά παιδιά η ελληνική γλώσσα είναι μια ξένη γλώσσα και έτσι κόβεται ο κρίκος για την εκμάθησή της. Ουσιαστικά, όλα γίνονται για να μην χαθεί το ελληνικό στοιχείο, η θρησκεία μας, η ελληνική ταυτότητα αλλά όχι για να μάθουν να χειρίζονται την ελληνική. Για τις επόμενες γενιές, τα πράγματα θα είναι ακόμα πιο δύσκολα... Μόνο η εκκλησία βοηθά κυρίως στο έργο σήμερα αλλά η διδασκαλία γίνεται στα αγγλικά με σκοπό να διατηρηθεί η θρησκεία μας. Εξηγούν, το Ευαγγέλιο στα παιδάκια αλλά όλα αυτά στα αγγλικά...

Από το 2010 και μετά, τα πράγματα είναι στάσιμα... Λες και κάτι πάγωσε..Οι γονείς μιλούν στα αγγλικά ακόμα και μέσα στο ελληνικό σχολείο.. Δεν υπάρχει υποστήριξη..Οι γονείς το βλέπουν σαν babysitting.. Αυτός ήταν και ο λόγος που σταμάτησα.. Εγώ δίδαξα στους Αγίους Αποστόλους για μια μόνο χρονιά, δίδαξα στο σχολείο Σωκράτης στη Σέρβικη εκκλησία και ήταν σαν μικρό χωριό. Το σχολείο στη συνέχεια μετακόμισε αλλού και μετονομάστηκε σε Hellenic Greek Academy και δίδαξα και εκεί. Και κάτι άλλο... Όσο το σχολείο ήταν κοντά στη Σέρβικη εκκλησία, ο ελληνισμός ήταν διαφορετικός, δηλαδή, οι γονείς έφεραν τα παιδιά τους γεμάτοι θέληση για να μάθουν ελληνικά.. Όταν το σχολείο μετακόμισε, τα πράγματα έγιναν ακόμα χειρότερα επειδή φεύγοντας από τη μάζα, απομακρύνεσαι από την ελληνική ταυτότητα και αφομοιώνεσαι από τις τοπικές κοινότητες και ξεχνάς τη γλώσσα σου. Οι Έλληνες, λοιπόν, εκεί που μετακόμισε το σχολείο ήταν έτσι.. Είχαν φύγει χρόνια από το κέντρο του Σικάγου σε προάστια και είχαν ξεχάσει την ελληνική ταυτότητα.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΑ

Πόσα χρόνια ζείτε στην Αμερική;

Σαράντα χρόνια συναπτά...

Οι γονείς σας πόσα χρόνια ζουν εκεί;

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Όχι.. Ήρθα μόνη μου, οι γονείς μου ήταν στην Ελλάδα και στην ουσία δεν ήξερα κανέναν..Ήταν ο άντρας μου εδώ.. Δεν είχαμε παντρευτεί ακόμη βέβαια αλλά ήταν εδώ... Σκόπευα να πάω στην Αγγλία για μεταπτυχιακά αλλά μου είπε να έρθω στην Αμερική για δύο χρόνια και να επιστρέψουμε.. Και τα δύο έγιναν σαράντα δύο.. Ήρθα στην Αμερική για σπουδές, για μεταπτυχιακά και μετά παντρεύτηκα, έκανα οικογένεια, βρήκα δουλειά εδώ και παρέμεινα. Τέλειωσα το σχολείο στην Ελλάδα και σπούδασα στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αγγλική Φιλολογία αλλά εκείνη την εποχή τα μαθήματα γίνονταν και στα Ελληνικά και στα Αγγλικά. Το πτυχίο μου γράφει πως είναι στην «Ελληνικήν και Αγγλικήν Φιλολογία».

Εκτός από το σχολείο, ποιοι άλλοι φορείς της διασποράς ενισχύουν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας;

Υπάρχουν φορείς αλλά δεν είναι ενεργοί φορείς θα έλεγα. Υπάρχει το Προξενείο αλλά στην ουσία δεν γίνεται κάτι για να στηρίζει την ελληνόγλωσση εκπαίδευση. Υπάρχει η Αρχιεπισκοπή στη Νέα Υόρκη που έχει ένα γραφείο ελληνικής παιδείας αλλά δυστυχώς δεν προσφέρουν τίποτε ουσιαστικό. Τώρα τελευταία γίνονται κάποια σεμινάρια , προσπαθεί να οργανωθεί το γραφείο. Ο προηγούμενος διευθυντής του γραφείου της Αρχιεπισκοπής μπόρεσε και έφτιαξε βιβλία για την διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένη γλώσσα από μια ομάδα συγγραφέων και εκδώσαν αυτά τα βιβλία και λέγονται «Τα ελληνικά μου» και είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, αν θέλετε να τα δείτε και να δείτε και πιο αναλυτικά το υλικό που έχουν παράξει. Πέρα όμως από αυτά, όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα δεν μπορείς να βρεις βοήθεια από πουθενά. Τα σχολεία είναι αυτόνομα, τα περισσότερα από αυτά ανήκουν στις εκκλησίες και διοικούνται από τη σχολική επιτροπή που έχει η κάθε εκκλησία προφανώς. Οι σύλλογοι, διάφορα σωματεία ενισχύουν τα ελληνικά σχολεία.

Η εμπειρία σας ως εκπαιδευτικός της ελληνικής ποια ήταν; Πως θα τη περιγράφατε;

Εδώ μιλάμε για ολόκληρη ζωή... Η εμπειρία μου ως δασκάλα της ελληνικής για μένα άξιζε το κόπο από εκπαιδευτική πλευρά και από το θέμα της προσφοράς αλλά όχι από οικονομικής πλευράς. Από οικονομικής πλευράς νομίζω ότι ήταν ένα τεράστιο λάθος. Οι εκπαιδευτικοί εδώ δεν πληρώνονται όπως θα έπρεπε.. Να σας δώσω ένα παράδειγμα... Το 1985 έγινα αμερικανίδα πολίτης για να μπορέσω να πάω να διδάξω

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

στο Αμερικάνικο Σχολείο, είχα πάρει το master μου στην Γλωσσολογία και λέω ωραία θα πάω στο Αμερικάνικο Σχολείο, οι μισθοί τότε ήταν διπλάσιοι από τα Ελληνικά Σχολεία, η συνταξιοδότηση ήταν διαφορετική και υπήρχε ασφάλεια υγείας που τα Ελληνικά Σχολεία δεν δίνουν καθόλου και τώρα σε αυτή την ηλικία μετά από τόσα χρόνια θα έπαιρνα τα τριπλά χρήματα ως σύνταξη από αυτά που παίρνω σήμερα, τη βασική σύνταξη που παίρνει ένας εργαζόμενος. Η σύνταξη από τα ελληνικά σχολεία είναι το 1/3 από αυτή που παίρνει κάποιος που διδάσκει σε Αμερικάνικο Σχολείο και θα είχα ασφάλεια υγείας για μένα και την οικογένεια μου για όλη μας τη ζωή. Οικονομικά δεν συνέφερε καθόλου αλλά ήταν η αγάπη μου για τη γλώσσα.. Στην αρχή πήγα σε αυτό το σχολείο γιατί είχα κάνει αίτηση να διοριστώ στην Ελλάδα και ήταν αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Παιδείας, οπότε τα χρόνια μου μετρούσαν και συντάξιμα. Οπότε όταν ήρθε ο διορισμός πήρα απόσπαση άνευ αποδοχών και έτσι συνέχισα όλα τα χρόνια. Δεν είχα απολαβές από την Ελλάδα. Από οικονομική πλευρά δεν ήταν σωστή κίνηση αλλά η προσφορά στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα ήταν τεράστια και ανεκτίμητη και έχω πολλές όμορφες αναμνήσεις και εμπειρίες από τη θητεία μου, από τους συναδέλφους μου γενικότερα. Οι μαθητές μου προσδεύουν και αυτό με γεμίζει ως άνθρωπο μιας και καμαρώνω έχοντας βάλει ένα λιθαράκι στη ζωή τους. Το έργο του ελληνοαμερικάνικου σχολείου είναι πολύ σημαντικό. Τα παιδιά που βγαίνουν από εκεί πραγματικά προσδεύουν και έχουν καταλαμβάνουν εξέχουσες θέσεις αργότερα. Δούλεψα στο σχολείο Σωκράτης που είναι το αρχαιότερο που ιδρύθηκε στην Αμερική ,ιδρύθηκε το 1908, δέκα χρόνια λειτούργησε στην αρχή σαν καθαρά αμιγές ελληνικό σχολείο μιας και οι πρώτοι μετανάστες ήθελαν να επιστρέψουν στην πατρίδα, αλλά μετά από δέκα χρόνια διαπίστωσαν ότι θα μείνουμε προφανώς εδώ, ήθελαν τα παιδιά τους να έχουν καλύτερες βάσεις στην αγγλική γλώσσα και το σχολείο έγινε ελληνοαμερικάνικο το 1917. Τα ελληνικά ήταν ένα ισορροπημένο δίγλωσσο πρόγραμμα. Οι μισές ώρες ήταν στα ελληνικά και οι μισές στα αγγλικά (4 διδακτικές ώρες Ελληνικά και 4 διδακτικές ώρες Αγγλικά).Αυτό ίσχυε μέχρι και το 2000.. Μετά άλλαξε... Μειώσανε τις ώρες των ελληνικών μιας και δεν υπήρχε παλιννόστηση πια.. Περισσότεροι έρχονταν από την Ελλάδα και δεν έφευγε σχεδόν κανείς. Και κρατιέται και μέχρι σήμερα έτσι, δηλαδή 6 ώρες Αγγλικά και 2 ώρες Ελληνικά. Από αυτήν την πλευρά άξιζε τον κόπο μιας και μου γεμίζει τη ψυχή εκπαιδευτικά, κοινωνικά, συναισθηματικά από όλες τις πλευρές.. Είναι γεμάτη η ψυχή μου από προσφορά. Θεωρώ ότι βοήθησα και στήριξα πολλά παιδιά να μάθουν την ελληνική γλώσσα και στήριξα το ελληνικό πρόγραμμα στο πρόγραμμα στο σχολείο όσο μπορούσα, όπως και το ίδιο το σχολείο πέρασε πολλές κρίσεις για

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

δημογραφικούς λόγους αφού μετακινήθηκε τρεις φορές αφού πέρασε μέσα από πολλές δυσκολίες και από ότι λένε ήμουν στυλοβάτης του σχολείου. Αν το 2001 δεν το αναλάμβανα θα είχε κλείσει μιας και πέρασε από πολλές συμπληγάδες και σήμερα πάει πολύ καλά.. Το άφησα σε καλά χέρια με μεγάλο αριθμό μαθητών και πολύ σπουδαίο πρόγραμμα, το καλύτερο, που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην κοινότητα του Σικάγου. Από αυτή την πλευρά νιώθω περίφημα..

Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο που διδάσκετε;

Αυτή την στιγμή στο ημερήσιο σχολείο είναι κάπου 200 μαθητές και 185 στο ελληνικό σχολείο του Σαββάτου. Το σχολείο Σωκράτης το 2006 έφυγε από το Σικάγο και μετακινήθηκε στα προάστια μιας και υπήρξε και ανάλογη μετακίνηση του ελληνικού στοιχείου και για να επιβιώσει έπρεπε να μετακινηθεί και όταν πήγε στο νέο μέρος υπήρξαν πολλά προβλήματα.. Άνηκε στην Εκκλησία για ένα διάστημα, η Εκκλησία ήθελε να το κλείσει, να πουλήσει το κτίριο γιατί για οικονομικούς λόγους δεν έβγαινε και το σχολείο ήταν μετέωρο και θα έκλεινε. Πρώτη φορά, τότε, λοιπόν δραστηριοποιήθηκε η ελληνική κοινότητα στο Σικάγο, συγκέντρωσαν χρήματα και αγόρασαν ένα κτίριο για το σχολείο. Έβαλαν την προκαταβολή για το σχολείο και τώρα πληρώνει τις δόσεις.. Πέρασε πολλές δυσκολίες για να κρατηθεί εκεί που είναι. Έχει μετονομαστεί σε Ελληνική Αμερικανική Ακαδημία και το ημερήσιο σχολείο παραμένει ως σχολείο Σωκράτης.

Θα μπορούσατε να μας περιγράψετε το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου που διδάσκετε;

Πόσες ώρες διδάσκετε η ελληνική γλώσσα;

Η Ελληνική Αμερικανική Ακαδημία είναι ένας οργανισμός, ομπρέλα, θα έλεγα που περιλαμβάνει το ημερήσιο σχολείο που είναι δίγλωσσο και είναι κανονικό για τα παιδιά, το απογευματινό σχολείο που λόγω covid το σταματήσαμε δύο φορές την εβδομάδα και Σαββατιανό σχολείο που είναι από νηπιαγωγείο έως και τη 12^η τάξη(νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο). Τα παιδιά που αποφοιτούν από το ημερήσιο σχολείο, ή το απογευματινό, ή το Σαββατιανό μετά την 8^η τάξη συνεχίζουν την ελληνική τους εκπαίδευση μόνο στα γλωσσικά μαθήματα(Γλώσσα, Ιστορία). Αυτή τη

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

στιγμή, στο ημερήσιο σχολείο υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 40% που είναι παιδιά μη ελληνικής καταγωγής που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα. Δημιουργούμε φιλέλληνες. Είχαμε και σημαντικό πολιτιστικό πρόγραμμα με θεατρικές παραστάσεις, με συνέδρια, με διαλέξεις, με παρουσιάσεις βιβλίων με μουσικές βραδιές. Υπήρξε έντονη πολιτιστική κίνηση μιας και είχαμε έναν πολύ προικισμένο και ταλαντούχο σκηνοθέτη που δίδασκε δράμα στο σχολείο και μας βοήθησε πάρα πολύ. Η γλώσσα με τον πολιτισμό και τις τέχνες πήγαιναν χέρι-χέρι στο σχολείο μας πάντοτε και αυτό ήταν κάτι που μας βοήθησε στο έργο μας και άρεσε και στα παιδιά και στους γονείς και στην κοινότητα γενικότερα.

Σε ποιο μάθημα ελληνικών οι μαθητές δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον;

Τους αρέσει η μυθολογία κυρίως και κατά συνέπεια η Ιστορία.

Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζατε;

Υπάρχουν πολλές δυσκολίες και πολλές προκλήσεις θα έλεγα. Πρώτα από όλα, το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχει ομοιομορφία και ομοιογένεια μέσα στην τάξη, τα παιδιά δεν είναι στο ίδιο επίπεδο. Επειδή λειτουργούν τάξεις στο σχολείο, όταν ο αριθμός των μαθητών επαρκεί τότε μπορείς να τα χωρίσεις σε επίπεδα αλλά αν είναι λίγοι μαθητές αναγκαστικά είναι όλοι μαζί και αυτό δυσχεραίνει το έργο του εκπαιδευτικού πάρα πολύ. Πρέπει να δημιουργήσει ομάδες μέσα στη μεγαλύτερη ομάδα της τάξης, δηλαδή να κάνει διαφοροποίηση της διδασκαλίας ανάμεσα με τις ανάγκες της κάθε ομάδας για να μπορέσει να επιβιώσει στην τάξη. Δουλεύεις σε δύο ταχύτητες. Έπειτα, ένα άλλο πρόβλημα είναι η έλλειψη υλικού γιατί δεν είμαστε στην Ελλάδα για να έχουμε άμεση πρόσβαση στο υλικό. Σήμερα, τα πράγματα είναι καλύτερα μιας και μπορείς να βρεις πολλά πράγματα μέσω του διαδικτύου. Τα παλιότερα χρόνια υπήρξε πρόβλημα σε αυτό το κομμάτι. Για τα ελληνικά σχολεία ένα άλλο σοβαρό θέμα είναι η έλλειψη εκπαιδευτικών. Δηλαδή, δεν υπάρχουν εκπαιδευτικοί για να διδάξουν στα ελληνικά σχολεία και ιδιαίτερα στα Σαββατιανά. Στις περισσότερες εκκλησίες λειτουργούν Σαββατιανά σχολεία και έτσι είναι πολύ δύσκολο να βρεις εκπαιδευτικό για μια φορά την εβδομάδα. Και πολλές φορές χρησιμοποιούμε πτυχιούχους άλλων ειδικοτήτων για να καλύψουμε τα κενά. Και αυτό δεν είναι σωστό γιατί η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας δεν είναι εύκολο πράγμα αφού κάποιος

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

πρέπει να έχει κατάρτιση για να μπορέσει να το κάνει αυτό. Επειδή μιλάω τη γλώσσα δεν σημαίνει ότι μπορώ και αν τη διδάξω. Και εκεί δημιουργείται πρόβλημα.

Το ελληνικό κράτος σας παρέχει την απαραίτητη βοήθεια;

Προσπαθεί αλλά οι προσπάθειες που γίνονται δεν έχουν συνέχεια θα έλεγα. Ζητάμε εκπαιδευτικούς και στέλνει το ελληνικό κράτος αποσπασμένους εκπαιδευτικούς αλλά δεν μπορείς να έχεις όσους ζητάς και χρειάζεσαι. Αν δεχτούν να έρθουν, αν δεχτούν να έρθουν στο συγκεκριμένο σχολείο μιας και έχουν επιλογές και προτιμούν πολιτείες με καλύτερες καιρικές συνθήκες(Φλόριντα, Νέα Υόρκη) , το οικονομικό μιας και τα χρήματα που παίρνουν ως επιμίσθιο δεν φτάνουν για να ζήσουν εδώ γιατί η ζωή είναι ακριβή στην Αμερική. Όταν για να νοικιάσεις ένα δωμάρι χρειάζεσαι 1100 δολάρια και το επιμίσθιο είναι 2000 δολάρια και χρειάζεσαι και αυτοκίνητο γιατί οι αποστάσεις είναι μακρινές και η κατάσταση δυσχεραίνεται. Προσπαθεί η εκάστοτε κυβέρνηση αλλά είναι μια προσπάθεια και παραμένει στην προσπάθεια. Έπειτα, πολλοί λίγοι εκπαιδευτικοί έρχονται. Ζητάμε τέσσερις εκπαιδευτικούς και παίρνουμε έναν εκπαιδευτικό και αν τον πάρουμε. Από εκεί και πέρα, παλιότερα έστελναν βιβλία, τώρα δεν στέλνουν βιβλία, έχουν κλείσει τα γραφεία συντονιστών εκπαίδευσης που υπήρχανε σε διαφορετικές πόλεις και έχει μείνει μόνο στη Νέα Υόρκη και οι λόγοι είναι οικονομικοί για να μπορέσει και η Ελλάδα να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες. Όταν δημιουργείς Έλληνες ή φιλέλληνες αυτό είναι κέρδος για τη χώρα μας μιας και θα προασπίσουν τα ελληνικά συμφέροντα στις πολιτικές κρίσεις. Οι Έλληνες είναι πρεσβευτές για την Ελλάδα, νοιάζονται για την Ελλάδα και την αγαπούν όπου και αν ζουν και περιμένουν την Ελλάδα να έρχεται αρωγός στο έργο τους όπου μπορεί φυσικά.

Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, ως προς την εκμάθηση της ελληνικής;

Λείπουν τα κίνητρα κυρίως για την ελληνική γλώσσα. Τα παιδιά που είναι στο ημερήσιο σχολείο τα αποδέχονται καλύτερα και μαθαίνουν καλύτερα ελληνικά μιας και είναι μέρος του κανονικού τους προγράμματος. Αργότερα, όσο προχωράνε και μεγαλώνουν μειώνεται το ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα γιατί τη γλώσσα όσο περισσότερο τη χρησιμοποιείς τόσο καλύτερα τη μαθαίνεις, όταν δεν χρησιμοποιούν τη γλώσσα στο

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

σπίτι, τα περισσότερα παιδιά είναι από μεικτούς γάμους σήμερα, όπου στο σπίτι ένας από τους δύο γονείς δεν μιλάει ελληνικά, οπότε στο σπίτι δεν χρησιμοποιούν την ελληνική για επικοινωνία καθόλου. Εκτίθενται στην ελληνική μόνο στο σχολείο για μία ή δύο ώρες ή μια φορά την εβδομάδα στα Σαββατιανά δεν μαθαίνετε η γλώσσα έτσι, πρέπει να τη χρησιμοποιείς. Αν δεν τη χρησιμοποιείς τη γλώσσα, την χάνεις. Πρέπει να χρησιμοποιείς και τις δύο γλώσσες ταυτόχρονα για να μην δημιουργούνται προβλήματα. Ένα πρόβλημα, λοιπόν, είναι αυτό. Νιώθουν ότι στο ημερήσιο σχολείο το αποδέχονται καλύτερα, στα απογευματινά σχολεία ή τα Σαββατιανά δυστυχώς αλλά έρχονται κουρασμένα ύστερα από μια κουραστική μέρα ή το Σάββατο που θέλουν να ξεκουραστούν, αντιδρούν και δεν το αποδέχονται ευχάριστα. Αν η οικογένεια επιμένει και τους καλλιεργήσει αγάπη για την γλώσσα, ναι τα αποτελέσματα είναι θετικά αλλά τα περισσότερα το κάνουν επειδή οι γονείς τους το θέλουν σε αυτή την ηλικία. Βέβαια, οφείλω να σας πω, πως αργότερα, μιας και έχω κάποιους μαθητές από 10-30 ετών που ο ένας γονιός τους είναι Έλληνας θέλουν να μάθουν τώρα ελληνικά και τώρα συνειδητοποιούν την αξία της ελληνικής γλώσσας και πραγματικά προσπαθούν πάρα πολύ γιατί πηγαίνουν διακοπές στην Ελλάδα, θέλουν να επικοινωνήσουν καλύτερα. Βέβαια, οφείλω να σας πω πως σε μικρές ηλικίες και στο Σαββατιανό σχολείο αντιδρούν αλλά όταν μεγαλώνουν όμως μετά τα 16 αλλάζει αυτό και βλέπουν τη γλώσσα από άλλη πλευρά αφού ταξιδεύουν στην Ελλάδα, μαθαίνουν στο Αμερικάνικο Γυμνάσιο για την ελληνική ιστορία, την ελληνική μυθολογία, τη ρωμαϊκή ιστορία το λεξιλόγιο, βρίσκουν τις ρίζες τους και καταξιώνεται μέσα τους η ελληνική γλώσσα, όταν το βλέπουν και στο Αμερικάνικο σχολείο να υπάρχει και βρίσκουν λέξεις με ελληνικές ρίζες, όταν μαθαίνουν για τον Όμηρο, για την αρχαία Ελλάδα και λένε ναι αυτά τα έκανα στο ελληνικό σχολείο. Και όταν πάνε στο Πανεπιστήμιο τότε είναι η αντίστροφη μέτρηση και τότε βλέπουν και συνειδητοποιούν την αξία της ελληνικής γλώσσας και αποφασίζουν όταν παντρεύονται να ξαναστείλουν τα παιδιά τους στο ελληνικό σχολείο παρότι σαν παιδιά δεν το ήθελαν και δεν πήγαιναν. Μετά, έρχεται η ωριμότητα και η συνειδητοποίηση της αξίας της γλώσσας μας. Πολλοί μάλιστα, το λένε και λυπούνται που δεν το συνέχισαν αφού οι γονείς τους δεν επέμεναν. Άλλοι λένε ότι ευχαριστούν τους γονείς τους που τους πίεσαν να συνεχίσουν το ελληνικό σχολείο. Τα παιδιά που τελειώνουν από το σχολείο μας και γίνονται γιατροί, δικηγόροι και επιστήμονες σε όλους τους τομείς ότι και να γίνουν υπάρχει ελληνικό στοιχείο στο Σικάγο, έχουν Έλληνες πελάτες για παράδειγμα, μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί τους στα Ελληνικά, ταξιδεύουν στην Ελλάδα, αν δουλεύουν σε διεθνείς εταιρείες με παραρτήματα στην

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

Ελλάδα, τότε καταλαβαίνουν πόσο σημαντική είναι η ελληνική γλώσσα και για επαγγελματικούς λόγους πέρα από συγκινησιακούς και συναισθηματικούς.

Ποιες αλλαγές θεωρείται ότι θα βελτιώσουν την εκμάθηση της ελληνικής στα σχολεία της διασποράς;

Αυτή είναι μια ευρύτατη ερώτηση. Δηλαδή δεν είναι ένα πράγμα που μπορεί να γίνει αυτή τη στιγμή στην κοινότητα. Πρέπει και η ελληνική κυβέρνηση να στηρίζει την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και οι φορείς εδώ να τη δουν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση ως προτεραιότητα όχι όποτε μπορούμε βοηθάμε. Η εκκλησία, ας πούμε στηρίζει τα σχολεία, ανοίγει σχολεία γιατί θέλει να έχει μέλη, αλλά αν τα μέλη της εκκλησιαστικής κοινότητας δεν μιλούν ελληνικά δεν θα έχει ελληνικό σχολείο. Είναι όλα θέμα προσφοράς και ζήτησης. Δηλαδή, δεν θα έχουμε ένα σχολείο ανεξάρτητα. Για μένα δεν ήταν ποτέ προτεραιότητα, η ελληνόγλωσση εκπαίδευση πιστεύω και πρέπει αν δοθεί περισσότερη σημασία σε αυτό και να ενισχυθεί οικονομικά. Είτε το θέλουμε, είτε όχι, αν τα σχολεία δεν έχουν οικονομική βοήθεια δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν. Κατά κάποιο τρόπο φυτοζωούν αλλά δεν αναπτύσσονται. Και αν στηριχθούν οικονομικά σίγουρα θα έχουμε και καλύτερα αποτελέσματα. Η παροχή υλικού, εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα καταρτισμένη με ειδικευση στην διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Παλιότερα, έστελναν αποσπασμένους εκπαιδευτικούς χωρίς κατάρτιση που δεν ήξεραν τη μεθοδολογία και τις στρατηγικές γενικότερα αλλά και τις διδακτικές πρακτικές για την διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα και μιλούσαν στα παιδιά και ήταν κολλημένοι σε ένα βιβλίο, δεν μπορούσαν να κάνουν μάθημα χωρίς το βιβλίο γιατί έτσι είχαν συνηθίσει στην Ελλάδα, μιλούσαν στα παιδιά και τα παιδιά δεν κατανοούσαν. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να ξεκινήσει βλέποντας τι γνωρίζει το παιδί και έπειτα να το διδάξεις. Βλέπεις τις ανάγκες της κάθε τάξης και προσαρμόζεις το μάθημά σου ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σου ακόμα και αν είναι από την αρχή όπως ορίζει το αναλυτικό πρόγραμμα. Και να ξέρεις πώς να διδάξεις το λεξιλόγιο και τη γλώσσα στα παιδιά. Όταν παίρνεις ένα βιβλίο και κάθε παράγραφος έχει είκοσι άγνωστες λέξεις, το παιδί δεν θέλει και δεν θέλει κάτι που δεν καταλαβαίνει. Το μάθημα πρέπει να γίνει ευχάριστο, ελκυστικό, με παιχνίδι ρόλων, με τραγούδι, να αγαπήσει το παιδί τη γλώσσα. Πολλές φορές εξαρτάται από το δάσκαλο πως νιώθουν τα παιδιά..Αν το παιδί αγαπήσει το δάσκαλο του θα αγαπήσει και το σχολείο. Ακούγεται κάπως απλοϊκό αλλά είναι πολύ

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

σημαντικό. Το παιδί θα πρέπει να το κερδίσουμε ως άνθρωποι και να νιώσουν ότι τα αγαπάμε και ότι είναι ευπρόσδεκτα. Για αυτό θα πρέπει να προσπαθούμε να κερδίσουμε το παιδί ως άνθρωποι πρώτα. Αν το παιδί νιώσει καλά και ότι ο δάσκαλος του το αγαπάει θα πάει καλά και θα προσπαθήσει ακόμα περισσότερο να μην απογοητεύσει το δάσκαλο του. Παίξει πολύ μεγάλο και σημαντικό ρόλο ο δάσκαλος. Θα πρέπει να προσπαθούμε και ως εκπαιδευτικοί να εντοπίσουμε τους λόγους που ένα παιδί δεν θέλει να μπει στο σχολείο ή στην τάξη. Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η ενδοσκόπηση. Το μάθημα να είναι ευχάριστο για τα παιδιά, στο επίπεδό τους, να υπάρχει επικοινωνία και κατάλληλο και ελκυστικό υλικό για τα παιδιά. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορούν να γίνουν. Τα πράγματα βελτιώνονται, έχουν γίνει άλματα, καλύτερες υποδομές, πολλά εποπτικά μέσα και η βάση είναι η οικονομική ενίσχυση για βελτίωση. Αν υπάρχει οικονομική βοήθεια, θα υπάρχει και καλύτερο μέλλον. Όλα στηρίζονται στην οικονομική βοήθεια. Τα σχολεία έχουν επιβιώσει από αφοσιωμένους εκπαιδευτικούς που έδωσαν τη ζωή τους για να τα κρατήσουν ζωντανά, έκαναν θυσίες και ήταν στόχος της ζωής τους να κρατήσουν τα σχολεία ανοιχτά. Δεν ήταν μόνοι τους, ήταν και άνθρωποι μέσα από τις σχολικές επιτροπές και έδωσαν την ψυχή τους. Να σας πω ένα παράδειγμα... Το 1965 το σχολείο Σωκράτης από το κέντρο της πόλης και μετακινήθηκε λίγο πιο έξω και μέχρι να βρεθεί οικόπεδο και κτίριο καινούριο είπαν όλοι πως το σχολείο κλείνει και ένας δάσκαλος ο κύριος Μηλιώτης είπε πως εγώ δεν θα το αφήσω να κλείσει το σχολείο, πήγε σε μια εκκλησία και νοίκιασε δύο αίθουσες και μαζί με τον κύριο Πολίτη κράτησαν το σχολείο. Ο κύριος Μηλιώτης τότε είχε νοικιάσει ένα λεωφορείο και από τα 72 παιδιά μετέφερε τα 69 μιας και ήταν μακριά από το κέντρο και ήταν ταυτόχρονα και οδηγός και δάσκαλος και πήρε την πρωτοβουλία να το κρατήσει! Έτσι έζησε, γιατί πίστεψε σε αυτό. Δίπλα στην εκκλησία χτίστηκε νέο σχολείο και έτσι παρέμεινε. Αν δεν υπήρχαν κάποιοι άνθρωποι να δώσουν τη ζωή τους, να το πιστέψουν και να το στηρίζουν, το σχολείο δεν θα υπήρχε..Είναι ένας συγκερασμός πολλών παραγόντων. Πρέπει να αγαπάς αυτό που κάνεις, να έχεις την οικονομική στήριξη και της κοινότητας και της πατρίδας και των φορέων και μόνο έτσι θα επιβιώσουν τα σχολεία. Οφείλω να ομολογήσω πως από τη δεκαετία του 1980 έλεγαν ότι όσο πάνε θα σβήσουν αυτά τα σχολεία και θα σβήσουν και όμως τα σχολεία αυτά επιμένουν, δεν σβήνουν για κάποιο λόγο, ενώ τη δεκαετία του 90 βλέπαμε μια μείωση εξαιτίας της παλιννόστησης, το 2000 άλλαξε το κλίμα και εξαιτίας των Ολυμπιακών Αγώνων υπήρχε έντονο ενδιαφέρον να μάθουν τα παιδιά τους ελληνικά... Ταξίδευαν στην Ελλάδα, έβλεπαν ότι ήταν μια σύγχρονη χώρα μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά. Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σικάγο της Αμερικής

ένιωθαν καλά για την ταυτότητά τους, για τις ρίζες τους και υπήρξε ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον για τη γλώσσα τότε και μέχρι σήμερα.. Γίνονται αλλαγές για να συμβαδίζεις και να ανταποκρίνεσαι στις αλλαγές των καιρών. Οφείλουμε να είμαστε ανοιχτοί στο καινούριο που έρχεται και στις αλλαγές.. Μόνο έτσι θα επιβιώσει και η ελληνόγλωσση εκπαίδευση, με περίσκεψη βέβαια ,οργάνωση και σχέδιο για το μέλλον της γλώσσας μας.